

YRA KUO DŽIAUGTIS

MŪSŲ PASTOGĖS 15 METŲ SUKAKTIES PROGA

Minėdami "Mūsų Pastogės" penkiolikos metų sukaktį, norėčiau kaip leidėjo (ALB Krašto Valdybos) atstovas pasidalinti džiaugsmu su maloniais Mūsų Pastogės skaitytojais, bendradarbiais, buvusiais ir esamais redaktorais, administratoriais.

Neskaityteliems Australijos lietuviams, išsibarsčiusiems po didžiulį kontinentą spauda lietuvių bei išlaikyti ir tarpusavimi ryšiams palaikyti turi lemiama reikšmė. Mūsų Pastogė turi ir kitą didžiulę reikšmę visai Australijos Lietuvių Bendruomenei, kuriai priklauso visokių pažūrų ir įsitikinimų lietuvių. Mūsų Pastogė kaip tos bendruomenės oficiozas siekia pasitarnauti ir vienyti visus lietuvius neužgaunant jų politinių, religinių ar socialinių jausmų. Tos linijos griežtas

KAM ESAME DĖKINGI

Su šiuo numeriu Mūsų Pastogė atšventė savo penkioliktąjį gimtadienį. Malonu pabrėžti, kad per tuos penkiolika metų bendruomenės laikraštis, pergyvenęs eilę ne vien finansinių, bet ir moralinių krizių žengia į šešioliktuosius žvelgdamas su dideliu pasitikėjimu į ateitį. Mūsų Pastogė šiame kontinente tiek įspilietino ir jaugo, kad pasidaro viso lietuviškojo visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo širdis ir siela. Ji ne tik informuoja, sąmonina, kurso lietuvių svetimųjų negailestingai skalaujamą sąmonę, bet ji daugeliu atvejų užbėga įvykiams už akių savo sugestijomis, projektais, naujomis problemomis. Kitaip sakant (ir visai neperdedant) ji yra lietuviškajame šio kontinento gyvenime drauge ir kuras ir variklis. Užimdama tokią poziciją ir turėdama prieš akis tokią didelę atsakomybę ir sykiu misiją, Mūsų Pastogė visad stovėjo lietuviškojo gyvenimo avangarde. Žengiančiai į šešioliktuosius metus norėjęs Mūsų Pastogei palinkėti, kad ji niekad nesitrauktų iš vadovaujančios pozicijos ir kad paliktų lietuvių švyturį ne tik mums, bet ir mūsų vaikams.

Laikraščiai išlaikyti ir net igyti visuomenės tarpe reikšmingo autoriteto nekalbant apie materialinę pusę, lemiamos reikšmės turi ne vien tik redaktoriams, bet ypač ir jo bendradarbiai. Šiuo atveju reikia tikrai nuoširdžiai pasidžiaugti, kad per visą savo nueitą kelią Mūsų Pastogė gerų ir pasižventusių bendradarbių niekad nestokojo. Ypač pabrėžtina tai, kad jie visi, kurie bendradarbiavo ar tebedradarbiauja, rėmėsi grynai tautiniu idealizmu, budria lietuviška sąmone ir sąžine atmindami, kad jie savo darbo neparduoda, o tik tarnauja lietuvių tautai ir kultūrai. Lygiai tuo pačiu idealizmu vadovaudamiesi jie rašo ne vienam ar kitam šio laikraščio redaktoriui, o tik per laikraštį kalba visai lietuviškai visuomenei. Jie tegal būti prilyginami anieks mūsų pirmųjų laikraščių idealistams bendradarbiams, kurie ne tik kad nesidairė sau honoraro, bet net rizikavo savo turtu ar net gyvybe. Už šitą didžiulę kultūrinę visuomenei paslaugą Mūsų Pastogės bendradarbiai yra nusipelnę neįkainuojamos padėkos ir pagarbos. Jie yra mūsų tautiniuose dirvose savanoriai, kurie įsikinkę plėšia juos sėdami pasėję ir net kartais paplakami.

Bent Mūsų Pastogės sukakties proga pareiškime jiems pagarbos ir dėkingumo, kurio jie yra tikrai nusipelnę. Daugelis jų skaitančiai visuomenei yra gerai žinomi, tačiau dar daugiau jų dirba nesiskelbdami ir nereikalaujami sau pripažinimo. Jie yra nepaperkami ir kaip tik dėl didelio jų pasižventimo ir idealizmo Mūsų Pastogė be baimės žengia pirmyn — jos ateitis garantuota. (v.k.)

išlaikymas nebuvo ir nėra lengvas ne tik leidėjui, bet ir redakcijai. Reikia pasidžiaugti, kad per penkiolika metų dėta didžiulių pastangų šitai kryptčiai išlaikyti. Žinoma, kaip ir kiekvieną didesnę ir komplikuočiau darbą dirbant, taip ir čia pasitaikė vienas kitas neapdairumas ar svarstoma bendra problema išsiliejo į kraštus. Tokius atsitiktinius nukrypimus buvo stengiamasi nedelsiant užgniaužti. Bet nežiūrint kas bebūtų buvę, per tuos penkiolika metų Mūsų Pastogėje niekur ir niekad neprasiveržė tyčių darbas ar pikta valia. Tuo mes galime visai pagrįstai didžiulius.

Vien tik dėl Mūsų Pastogės aiškios ir tiesios kryptties savaitraštis tvirtai įsigyveno lietuviškoje pastogėje. Bendras skaitytojų skaičius per paskutinius dešimt metų, nors dalis jų ar tai išemigravo į užjūrus ar vienas kitas pasimirė, vistiek išliko pastovus. Su malonumu tenka priminti, kad skaitytojai, organizacijos ir bendruomenės apylinkės bei seniūnijos nuoširdžiai Mūsų Pastogės leidimą materialiai (aukoms ir kitais būdais) parėmė ir teberemia. Suprantama, kad būdami neskaitytingi, negalėjome bent pradžioje Mūsų Pastogės finansinės pusės tvirtai patatyti. Tik didžiulis entuziazmas ir idealizmas mūsų puselviui dirbusių ir dirbančių redaktorių, neapmokamų bendradarbių ir skaitytojų

jautrumas lietuviškiems reikalams privėdė prie to, kad šandien Mūsų Pastogė stipriai jaučiasi ir leidėjams nebekelia tiek daug rūpesčių dėl jos rytojaus, kaip kad anksčiau. Palyginus su pirmaisiais pradiniais metais per pastarąjį dešimtmetį ir pati Mūsų Pastogė gerokai progresavo tiek savo apimtimi, tiek ir turiniu.

Pramatant ateitį daug dėmesio kreipiama į jaunuosius skaitytojus ir bendradarbius, iš kurių ateityje tikimasi ir leidėjų, ir redaktorių, ir stiprių bendradarbių.

Žvelgiant iš leidėjų pusės, mes tvirtai tikime, kad Mūsų Pastogės egzistencija užtikrinta ilgiems metams ir yra daug vilčių, kad jaunosios kartos atstovai palengva pakeis vyresniuosius ir taisy mūsų tautinės sąmonės bastijonas čia Australijoje išlaikys, iki vėl nušvis laisvės aušra mūsų mielai tėvynei.

Sveikinant Mūsų Pastogę drauge sveikiname ir jos skaitytojus, ištikimuosius jos bičiulius, bendradarbius ir rėmėjus turėdami galvoje tą faktą, kad Mūsų Pastogė ir jos skaitytojai sudaro vienybę ir sąjungą, kurios narių ištikimumu grindžiama ne tik Mūsų Pastogės, bet ir visos bendruomenės ateitis.

Iz. Jonaitis,
ALB Krašto Valdybos
Pirmininkas

MŪSŲ PASTOGĖI 15 METŲ

ŠIOS SUKAKTIES PROGA SVEIKINAME IR DĖKOJAME VI-SIEMS REDAKTORIAMS, BENDRADARBIAMS, SKAITYTO-JAMS, RĖMĖJAMS, IR TALKINKAMS. MŪSŲ VISŲ SUTELKTI-NĖMIS JĖGOMIS B-NĖS LAIKRAŠTIS IR TOLIAU VYKDYDYS SA-VO MISIJĄ LIETUVIŲ TAUTOS TARNYBOJE.

MŪSŲ PASTOGĖ

Ivykiai pasaulyje

PRANCŪZIJA PRIPAŽINŠ KOMUNISTINĘ KINIJĄ

Iš amerikiečių šaltinių patirta, kad Prancūzijos vyriausybė pa-informavusi Ameriką, jog keti-nanti pripažinti raudonąją Kini-ją ir su ja užmegsti diplomati-nius santykius. Prancūzijai pri-pažinus raud. Kiniją, šiai pasta-rėjai atsirast daugiau galimybių patekti į Jungtines Tautas.

PREZIDENTAS JOHNSON SIEKIA SUARTINTI RYTUS IR VAKARUS

Jo nuomone, pašalinimas skir-tumų tarp Rytų ir Vakarų būtų daug efektyvesnis kelias išlaikyti taikai, negu iškilmingos dekla-racijos išsižadėti karo, atominio ginklavimosi ir t.t. Toks jo atsa-kymas į Kruščiovo notą, reika-laujančią taikingu keliu išspręsti valstybių teritorialinius ginčus. Savo atsakyme prez. Johnson ne tik kad neprieštarauja Kruščio-vo sugestijoms, bet greičiau jas konkretizuoja. Jis siūlo, kad vi-sos tautos ir vyriausybės turėtų susilaikyti nuo grėsinimo kitoms

sprendžiant sienų klausimus, ta-čiau jis perspėja Kruščiova, kad Amerika neatsisako ir neatsisa-kys ligi šiol savo vedamos poli-tikos, būtent:

- Taikingu keliu suvienyti Vo-kietiją,
- Laikyti užjūryje savo kari-nės bazes, kaip priemonę kolek-tyvinei gynybai.

Iš tiesų, kaip prez. Johnson tei-gia, neužtenka taikos įgyvendi-nimui principinių susitarimų, bet reikia ir konkrečių veiksmų tų principų dvasioje.

AMERIKOS PREZIDENTAS RAGINA SKUBIAI NUSIGINKLUOTI

Septyniolikos tautų atstovų konferencijai Ženevoje (Šveica-rijoje) nusiginklavimo klau-simams spręsti prezidentas John-son siūlo daugiau suvaržyti gink-lavimąsi ir įvesti aštresnę ginklų kontrolę. Jis ne vien tik siūlo bendrom frazėm nusiginkluoti, bet pateikia konkrečių sugestijų. Iš-jų pažymėtinos:

- ★ Sukliudyti plitimą atominų ginklų.

- ★ Nutraukti atomus skaldan-čių medžiagų gamybą.

- ★ Atomams skaldyti medžia-gas pasukti taikingiems tikslams.

- ★ Praplėsti Maskvos susitarimą uždraudžiant atominis bandy-mus po žeme.

- ★ Daugiau panaudoti priemo-nių apsisaugojant nuo atsitikti-nio karo.

Šioje nusiginklavimo konferen-cijoje atstovaujamos šios valsty-bės: U. S. A., Britanija, Kanada, Italija, Švedija, Egiptas, Etijopi-ja, Nigerija, Indija, Burma, Mek-sika, Brazilija, Sov. Rusija, Len-kija, Čekoslovakija, Bulgarija ir Rumunija.

PRANCŪZIJOS PREZ. DE GAULLE LIEKASI NEPRIKLAUSOMAS

Nežiūrint sutarčių, kaip paža-boti galima atominį karą, prez. de Gaulle pasilieka sau teisę spręsti, kada karo atveju panau-doti atominis ginklus. Šiuo me-tu Prancūzija turi visą eilę bom-bonešių ir laivų, ginkluotų ato-miniais ginklais.

MŪSŲ PASTOGĖ

Registered at the G.P.O., Sydney for transmission by post as a Newspaper.

Nr. 4

1964 m. sausio 29 d.

XVI metai

SVEIKINIMAS MŪSŲ PASTOGĖI

SPAUDA — LIETUVYBĖS PASTOGĖ

JUOZAS J. BACHUNAS, PLB PIRMININKAS

1964 m. sukanka penkiolika metų, kai Australijos Lietuvių Bendruomenė pastoviai leidžia savaitinį laikraštį — MŪSŲ PASTOGĖ. Amerikoje ir kituose kraštuose turime visą eilę laikraščių, kurie palaiko ir remia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės idėją, bet Mūsų Pastogė yra vienintelis laikraštis, tiesiogiai pačios Australijos-Lietuvių

Bendruomenės leidžiamas.

Sie abu faktai gražiai parodo Bendruomenės idėjos naudingumą. Visur kitur, kur po karo didesnėmis grupėmis įsikūrė lietuvių tremtiniai, jie rado stiprius ankstyvesnių išveivų židinius su savo spauda ir draugijomis. Bet Australijoje, kur lietuvių išveivų skaičius prieš tai buvo labai negausus, tremtiniai turėjo viską pradėti, kaip sakoma, "iš nieko" ir "iš naujo". Jeigu jie čia būtų į daugybę grupių grupelių susiskaldę, būtų buvę per sunku ką nors rimtesnio ir pastovesnio išlaikyti.

Lietuvių Bendruomenės idėja čia daug padėjo. Šiuo atžvilgiu Australijos lietuvių mums visiems kitiems gali būti pavyzdžiu.

Nemažindami kitokių pastangų ir priemonių vaidmens, galėtume drąsiai sakyti, kad spauda mūsų sąlygomis yra svarbiausias ir parankiausias būdas lietuvių išlaikyti, mūsų kultūriniams bei visuomeniniams uždaviniais puoselėti ir tarpusavyje susižinti. Be spaudos lietuviškas gyvenimas apimtų, jo pavieniai židiniai rusentų tarpusavyje ir pamažu blėstų.

MŪSŲ PASTOGĖS rimtas išlaikymas savo uždavinių aukš-

tumoje per pusantro dešimtmečio yra pažymėtinas ir labai vertingas faktas. Tai yra aiškus lietuviško pasiaukojimo, patriotizmo ir gyvybės liudijimas. Laikraštininkai, kultūrininkai, visuomenininkai ir visi lietuvių, kurie tam tikslui dirbo ir tebedirba, be abejo nesitikėjo atlyginimo ir nelaukė padėkos. Jų atlyginimas bus — ligas ir kūrybingas lietuviškos bendruomenės išlikimas šiame tolimame žemyne. Padėką jiems parašys bendroji užsienio lietuvių istorija.

Kviečiu ir toliau visus Australijos lietuvių su tokiu pat rimtumu ir pasiaukojimu palaikyti savo Bendruomenės pagrindinį spaudos organą Mūsų Pastogę. Lygiai kviečiu ir kituose kraštuose gyvenančius lietuvių, norinčius arčiau pažinti Australijos lietuvių gyvenimą, užsakyti šį savaitraštį ir jam pateikti daugiau žinių iš kito pasaulio lietuvių vietovių gyvenimo.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybos vardu sveikinu MŪSŲ PASTOGĖ jos sukaktuvinių metų progą. Linkiu išvertės ir tokio pat pasiaukojančio darbo nuotaikos, kaip ligi šiol, jos leidėjams, redaktoriams, bendradarbiams ir visiems skaitytojams.

Mirė komp. K. V. Banaitis

Šių metų pradžioje lietuvių kultūra patyrė skaudžius smūgius, iš gyvųjų tarpo atsiskyrus kompozitoriui Kazimierui — Viktorui Banaičiui ir poetui Faustui Kiršai. New Yorke mirė K. V. Banaitis gimė 1896 m. Šakių apskr. Jis buvo pasižymėjęs kompozitorius ir pasimirė galutinai neužbaigęs lietuviškos operos "Jūratė ir Kastytis". K. V. Banaitis užsiėmė (Leip-cige, Prahoje) studijavo ne tik kompoziciją, bet ir filosofiją ir meno istoriją. Dėstė nuo 1928 m. Kauno muzikos mokykloje vėliau konservatorijoje, 1937 m. buvo

paskirtas konservatorijos direktorium, 1938 m. pakeltas profesorium, tačiau 1940 m. sovietinės okupacijos metu buvo atleistas iš pareigų ir 1941 m. grąžintas. 1944 m. pasitraukė į Vakarus ir 1949 m. atvyko į JAV.

Miręs kompozitorius yra sukūręs labai daug kūrinių, šimtus liaudies subalsuotų dainų, daug jo kūrybos paliko rankraščiuose. Nepriklausomos Lietuvos laikais buvo surengti tik jo kūrybos trys koncertai. Jo kūrinius yra įsirašę kai kurie vak. Vokietijos radiofonai. Velionies kūrybos pagrindai remiasi lietuvių liaudies dainos charakteriu. (E)

IZRAELIS NORI PANAUDOTI JORDANO VANDENIS IRIGACIJAI

Nežiūrint arabų griežto pasipriešinimo, Izraelio premjeras pareiškė, kad žydai vistiek vykdys visus darbus, kad Jordano vandenys būtų panaudoti krašto irigacijai. Jordanas kaip tik skiria Izraelį nuo arabų valstybės Jordano.

AMERIKOS IR RUSIJOS BENDRA PROGRAMA

Erdvių tyrimo ir naujų erdvės laivų išleidimo Amerika ir Rusija sutarė vykdyti bendromis jėgomis. Smulkesnės bendro šioje srityje darbo gairės bus nustatytos vėliau.

ZEMĖS DREBĖJIMAS FORMOZOJE

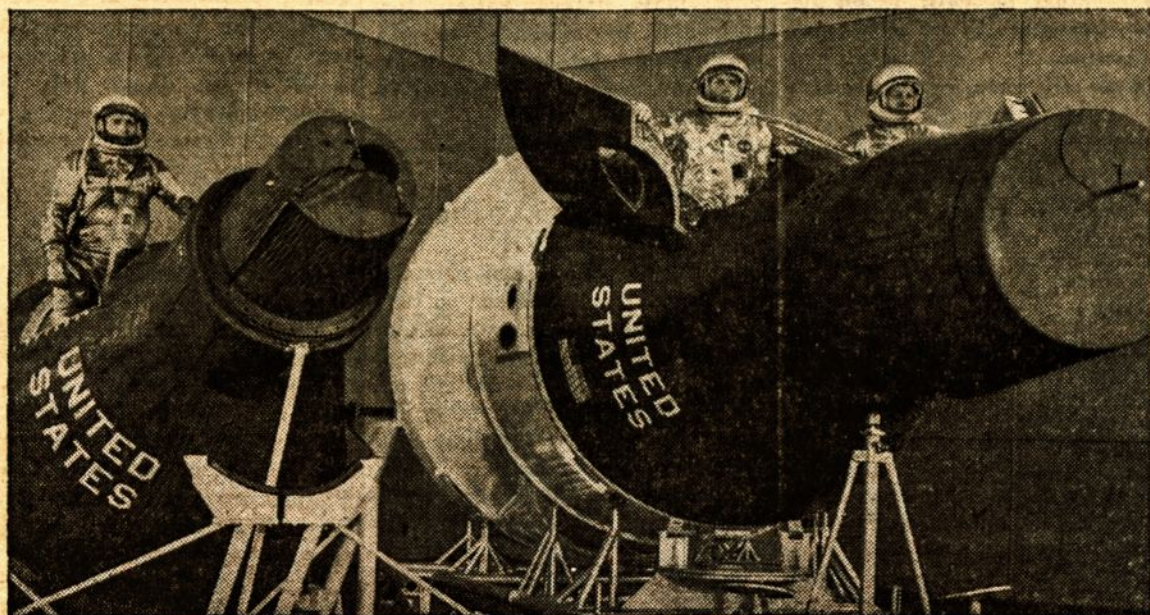
Pereitą savaitę įvykęs stiprus žemės drebėjimas Formozoje, kurio pasekoje yra virš šimto žuvusių ir daug sužeistų.

SVEIKINIMAS

Australijos Lietuvių Bendruomenės laikraštis MŪSŲ PASTOGĖ per 15 metų įrodė savo pajėgumą tautiniame ir kultūriniame lietuvių gyvenime Australijoje nuolat pabrėždamą mintį, kad ne pasaulėžiūrinės srovės, ne partijos, bet pati bendruomenė bus ramtis ir sudarys stiprų pagrindą mūsų politiniams veiksniams Lietuvos laisvinimo darbe. Juo bendruomenė bus jėgingesnė, ir stipresnė, juo tiesesnis ir svarnesnis bus tų laisvės kovotojų žodis. Žengiant į šešioliktuosius metus sveikinu ir linkiu Mūsų Pastogės leidėjui ir ypač redaktoriui skleistį bei propaguoti lietuviškos išlaikymo idėją, vedančią į Lietuvos nepriklausomybės atstatymą.

Balys Daukus,

Lietuvių Inžinierių ir Architektų D-jos Sydnėjuje Pirmininkas

Amerikiečių Mercury erdvių laivai: kairėje vienam žmogui kapsulė, dešinėje dviem žmonėm kapsulė, kuria numatoma pasiekti mėnulį. Jos bandymai bus atlikti dar šiais metais.

Lietuvos Šaulių Sąjunga 45 metai (2)

ĮSIKŪRIMO IR VEIKLOS GAIRĖS

RAŠO PĖKN. PRANAS SALADZIUS

ŠAULIŲ SĄJUNGOS ORGANIZACIJA (DALINIAI) IR KARINIS PARENGIMAS

Lietuvos šaulių Sąjunga buvo susikūrusi į rinktinę. Tokį pagrindinį šaulių organizacijos vieneta — rinktinę — turėjo kiekviena apskritys. Rinktinę sudarė paskiros kuopos ar būriai valstybės ar bažnytkaimiuose. Tai, pagal apskričių skaičių, turėjo 22 rinktinės, (su Klaipėdos kraštu), atskirą šaulių geležinkeliečių rinktinę ir aviacijos kuopą. Didiesniuose miestuose buvo net po keletą ar keliolika šaulių vienetų. Pavyzdžiui, Kaune buvo per 20 šaulių būrių, net atskiros įstaigos turėjo paskirus savo būrius ar kuopas. Atskirų vienetų vidujinis pasiskirstymas į įvairias grupes priklausė nuo pačių šaulių domėjimosi viena ar kita kultūrinės veiklos sritimi, tuo tarpu karinis apmokymas ir pagrindinė šaulinio parengimo programa buvo visiems vienoda. Kadangi organizacijos turimos lėšos buvo labai kuklios, tai šių atskirų vienetų apsirūpinimas jų veiklos apimtis buvo gana skirtinga. Visa tai priklausė nuo pačių šaulių asmeniškos iniciatyvos, jų pasiūlymų organizaciniam darbui ir nuo vietos sąlygų. Kaip pavyzdį galima paminėti Kauno „Maisto“ fabriko šaulių kuopą, kuri turėjo puikų chorą ir sportininkų komandas, arba pavyzdžiingiausia Kaune Žemės ūkio Ministerijos šaulių kuopa, kurios kiekvienas šaulys buvo įsigijęs ne tik uniformą, bet ir nuosavą šautuvą, o visa kuopa net kulkosvaidžių. Šauliai akademikai sudarė net keletą skaitlingų studentų korporacijų: „Saja“ — mišri studentų ir studentėlių korporacija. „Živilė“ — studentėlių korp. ir paskira šaulių kuopa, susiskirsčiusi į humanitarų, techniku, medicinų ir teisininkų studentų šaulių būrius. Seniausias iš visų akademiškai šaulių vienetų buvo Žemės ūkio Akademijos šaulių kuopa Dotnuvoje. Nuo pat organizacijos įsikūrimo šau-

lių Sąjunga turėjo ir gana skaitlingus šaulių moksleivių būrius. Bet 1930 m. sustabdant vidurinėse mokyklose visų moksleivių organizacijų, išskyrus skautus, veikimą, buvo panaikinti ir moksleivių šaulių vienetai. Tačiau karinio tautos parengimo reikalas darėsi vis aktualesnis, nes politinėms įtampoms augant visų kaimynų militarinis pasirengimas buvo itin intensyvus. Lygiagrečiai keitėsi ir mūsų visuomenės nuotaikos, taigi 1939 m., t.y. po devynių metų vyresnės vidurinių mokyklų klasėse vėl buvo leista ir atsikūrė lygiagrečiai su skautais moksleivių šaulių būriai. Manau, ne vienas iš mūsų ir tuo metu suprato, kad didesnio masto kariniame konflikte tarp Vakarų ir Rytų kaimynų Lietuvos militarinis pajėgumas lemiamos reikšmės neturėtų. Tačiau mūsų apsiginklavimas ir karinis pasiruošimas sudarė svarbią kliūtį mažesniems grobuoniškiems kaimynų pasikėsinimams mūsų valstybės atžvilgiu Norint galima rasti daug medžiagos, kuri liudija, kad bet kokie sprendimai mūsų nepriklausomos valstybės gyvenime nebuvo daromi akiai, fa-

natiškai vadovaujantis kokiomis nors siauromis gairėmis. Mažą krašto karinį pasirengimą ir ginklavimą klausimas buvo svarstomas ir kritiškai vertinamas jau Nepriklausomybės kovų metu. Svarbu ir auklėjamoji karinio pasirengimo reikšmė. Šaulių sąjungos įkūrėjas ir ideologas Vladas Putvis jau prieš daugelį metų yra taip pasisakęs: „Norėčiau pajudinti klausimą, kurį dažnai stato tūli slėpniadūšiai. Būtent, ar išsimoka dėti tiek daug darbo, energijos, jėgų gynimosi ir karo reikalams. Gal karo visai nebus? Gal pasiduoti kokiai didelei valstybei... Geri kūno ir dvasios savitumai reikalingi ne vien tik karui. Kūno sveikata naudinga ir be karo: dora, drąsa, jėga, sumanumas, darbingtonas naudingi yra ir šiaip gyvenime, reikalingi gražiai ir ramiai tautos atečiai“. Jeigu šie žodžiai buvo pasakyti tik pirmajam pasauliniui karui pasibaigus ir sekančio mirtino konflikto artimoje ateityje dar tikrai nelaukiant, tai vartydami 1939 m. spaudą rasime daugybę pasisakymų, kuriuose atsispindi visuomenės prietimas kariniam tautos parengi-

mui. Karinis pasirengimas tai nėra vien fizinės jėgos didinimas, bet drauge tautos gyvybės instinktas, jos kovos už būvį palaikymas ir vidujinio atsparumo ugdymas. Panašiomis nuotakomis gyveno tuo metu ir plačioji Lietuvos visuomenė. Jau keletą metų prieš 1940 m. įvykius — didžiąją mūsų valstybės tragediją — buvo įsikūrusi Draugija ginkluotoms krašto pajėgoms remti, kuriai visame krašte buvo gausiai aukojama. Iki 1939 m. buvo surinkta daugiau 6 milijonų litų aukų. Todėl netenka stebėtis, kad ir šaulių Sąjunga laike kelerių paskutiniųjų nepriklausomo gyvenimo metų nepaprastai sparčiai augo. Jei švenčiant šaulių Sąjungos įsikūrimo dešimtmetį turėjome tik apie 500 šaulių būrių, tai laike antrosios dešimties L. Š. S-gos gyvenimo metų, t.y. iki 1939, tas skaičius pasiekė daugiau negu dvigubai — iki 1200 būrių.

ŠAULIŲ SĄJUNGOS LĖŠOS
Lietuvos šaulių S-ga priklausydama Krašto Apsaugos Ministerijai lėšų iš jos nedaug tegaudavo. Pavyzdžiui, 1935 m. K.A.M. pa-

PARODOS MELBOURNE

(IS III-JŲ MENO DIENŲ PROGRAMOS)

Šių metų pabaigoje Krašto Tarybos suvažiavimo metu yra numatyta paruošti Melbourne: dailės parodą, vaikų tapybos ir piešinių parodą ir foto parodą. Mėno Dienų Komitetas svarstė taip pat tautodailės parodos rengimą, tačiau dėl išryškėjusių sunkumų šios parodos ruošimas dar nėra galutinai išspręstas.

Lietuviai dailininkai Australijoje yra labai gražiai užaišrekomendavę. Jų kūriniai laimi pirmąsias premijas, meno kritikai labai gerai įvertinami vietinėje

spaudoje. Mėno galerijos papildo savo rinkinius lietuvių menininkų kūriniais, o miestų pastatai ir aikštės pasipuošia lietuvių skulptorių paminklais, net žymių žmonių portretus tapo lietuvių portretistai. Visi lietuvių didžiųjų si jų pastangomis ir laimėjimais.

Mėno Dienoms rengti Komitetas Melbourne nuodėdžiai kviečia lietuvių tapytojus, skulptorius, grafikus ir akvarelistus šiai parodai paruošti savo kūrinius. Nėra abejonės, kad menininkų kūriniai, autentiški ir viena vieta, suteiks meno mylėtojams nepaprastą estetinę išgyvenimą, o suvažiavusios visuomenės bus reikiama įvertinti.

Mes turime nemažą skaičių turtingų prekybininkų, daktarų, statybininkų, net stambių loterių laimėtojų. Būtų gražu, jeigu atstairast pavieniai ar kolektyviniai mecenatai ir skirtų geriausiems mėno parodoje kūriniams pinigines premijas, tuo realiai prisidėdami prie lietuviškos kultūros palaikymo čia Australijoje. Atrodo, net vietos mokesčių įstaigos nereikalauja valstybinių mokesčių už pinigų sumas, skirtas kultūriniam reikalams.

Žiūrovų patogumui, dailės, vaikų piešinių ir foto parodos yra numatytos vienoje vietoje. Yra gautos trys toms parodomis tinkamos Victorian Art Society salės East Melbourne. Tai pati vieta, kurioje 1958 m. buvo įrūšėta antroji lietuvių dailininkų paroda Australijoje. Salės visais atžvilgiais tinkamos parodomis, o vieta labai patogi pasiekti: netoli lietuvių bažnyčios ir pašonėje miesto centro.

Mėno Dienoms ruošti Komite-

tas numato paruošti ir vaikų tapybos — piešinių parodą. Komitetas mano, kad tokia paroda yra būtina. Paskutinių metų vaikų menu susidomėjimas visais pasauliais. Čia pat Australijoje yra ruošiamos kasmet tokio pobūdžio parodos ir vaikų darbai premijuojami. Tikrai idomu bus pamatyti ir mūsų vaikų fantastinės vaizduotės ar įgimtos kūrybinės galios pasisakymą. Todėl Mėno Dienoms ruošti Komitetas prašo mokytojų ir tėvų vertai atkreipti dėmesį ir neatidėliojant paskatinti savo mažuosius šioje parodoje dalyvauti. Jau dabar reikia rinkti vaikų piešinius ir saugoti, iki bus pranešta, kur juos pasiųsti. Šioje vaikų piešinių parodoje gali dalyvauti lietuvių ar mišrių šeimų berniukai ir mergaitės ne senesni kaip 12 metų, kurie lanko vaikų darželius, lietuvių savitgalio mokyklas ar australišką mokyklą. Už geriausius darbus numatyta premijos ir atžymėjimai.

Fotografijos parodoje taip pat yra kviečiami dalyvauti visi lietuvių foto mėgėjai ir profesionalai, gyvenantieji Australijoje. Fotografijos paroda skoningomis nuotraukomis ar įmantriu techniniu išradimu gali sukelti susidomėjimą ar pasigėrėjimą net tik profesionalų, bet ir plačiosios visuomenės.

Mėno Dienoms rengti Komitetas taip pat planuoja atspausdinti suvažiavimo proga puošnią programą lietuvių kalba ir mėno katalogą anglų kalba. Jau dabar programoje dalyvaujantieji turėtų susirūpinti parinkimu gerų spaudų tinkamų fotografijų, pavz., dirigentų ar grupinių chorų da-

dar paminėjo violončelistę Silviją Narūnaitę, smuikininkus: Stulgį, Dvarioną ir Vainiūnaitę. (E)

ZUVO AŠTUONI BĖGLIAI

Pagal vak. Berlyno policijos duomenis, bebandydami pasislėpti iš rytų į vakarus Berlyną pernai ties gėdos siena žuvo mažiausiai aštuoni bėgliai. Rytų Berlyno milicininkai bėglis buvo apšaudę iš viso 46 kartus, ties siena įvyko 445 suėmimai. Ties sektorių ir zonos sienomis buvo pastatyta 238 žemės ir betono bunkeriai ir 163 stebėjimo bokštai. (E)

POETAS BANDĖ PABĖGTI LĖKTUVU

Leningrado laikraščiai paskelbė, kad vienas „dekadentiškas poetas“, susiradęs panašų draugą, mėgino pavogti lėktuvą ir juo pabėgti iš Sovietų S-gos. Tai esąs 26-metis Josif Brodskis, kuris gyvenęs Leningrade, bet pabėgti bandęs iš Samarkando, Uzbekijoje. Kaip skelbiama, pabėgimas būtų pavykęs, jeigu lėktuve būtų buvę benzino. (E)

Sovietinė spauda paskelbė, kad išdavimu apkaltintas poetas savo eilėse skleidęs „fašistines mintis“ apie asmens laisvę ir pesimizmą dvasią. (E)

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR KITAS PABALTIO VALSTYBES BALTIC STORES LTD.

(Z. J U R A S)

421 Hackney Rd., London E. 2, England
Tel. SH 0-8734

- Tikra lietuviška bendrovė, vienintelė, patarnaujanti tautiečiams jau virš 20 metų.
- Pasiūniame: Medžiagas, avalynę, gatavus rūbus, siuvas mašinas, maistą, ir visa kita, kas yra leidžiama.
- Mes GARANTUOJAME KIEKVIENO SIUNTINIO PRISTATYMĄ LAIKE 3 SAVAIČIŲ.
- Mūsų padarytos sąskaitos, siunčiant siuntinius per mus, suteiks Jums teisę gauti mokesčio nuo Jūsų uždarbio sumažinimą (Income Tax). (Tik Anglijoje gyvenantiems)
- Pakvitavimą su siuntinio gavėjo parašu, pristatome kiekvienam siuntėjui.

PASINAUDOKITE GERIAUSIU

ir

ASMENISKU PATARNAVIMU

šalpa siekė tik 350.000 lt. Vėliau ta suma šiek tiek didėjo ir 1940 m. siekė 500.000 litų. Pagrindinės šaulių sąjungos lėšos buvo visuomeninės: du trečdaliu šaulių Sąjungos samatos sudarė narių mokesčiai, pramogų ir loterių pelnas ir visuomenės aukos. Pusantrą milijono litų, atsižvelgiant į organizacijos dydį ir pasidalinimą į tūkstančių du šimtus (1200) būrių visame krašte, tai labai kuklios lėšos. Noriu pabrėžti, kad šauliai rodė daug visokeriopo pasiaukojimo ir psišventimo organizaciniame darbe, remdami organizaciją ir medžiagiškai. Atliekami uždaviniai ir darbai būdavo žymiai didesni, negu bendrosios samatos rodydavo. Pavyzdžiui, šaulių namų statyba dalinai buvo vykdoma talkos būdu, kas žymiai sumažindavo išlaidas. Šauliai lektorai pravedavo įvairius kursus neimdami jokio atlygi-

Ar jau užsisakei

Mūsų Pastogę?

nimo. Kiekvienas šaulys dėvėjo savo lėšomis įsigytą uniformą. Šaulys raitelis vyko į manevrus savo žirgu ir savo balnu, šaulys dviratininkas ar motociklistas — savo dviračiu ar motociklu. Šaulių Sąjunga turėjo ir rėmėjų. Paskiri asmenys ar miestų savivaldybės ne retai dovanodavo sklypus šaulių namų statybai. Kursams dažnai būdavo naudojamos mokyklų patalpos ir mokslo priemonės. Tuo būdu iš visuomenės taip pat buvo gaunama didelė parama, kuri samatos negėdavo, bet sudarė didelį palengvinimą organizaciniame darbe. (Bus daugiau)

Laisvieji veikia

Švedijos žymiausios opozicinės partijos lyderis profesorius Bertil Ohlin, komentodamas Chruščiovo naujametinį pasiūlymą nenaudoti smurto, sprendžiant teritorinius ginčus, pasiūlė leisti Pabaltijo kraštams tarptautinėje priežiūroje nubalsuoti, ar jie nori būti nepriklausomi ar kam nors priklausyti.

Profesorius Ohlin sausio 6 d. kalbėjo liberalų partijos konferencijoje ir siūlė Chruščiovo mestą mintį praplėsti ta prasme, kad smurtu praversti pasikeitimai būtų patikrinti tautos valia tose valstybėse. Drauge jis pastebėjo, kad Chruščiovas labai blogai priimtų tokį klausimą, jeigu jį iškeltų vyriausybė jo lankymosi metu švedijoje.

Visi žino — sakė švedų liberalų vadovas —, kad Sovietų Rusija nori ir toliau politiškai kontroliuoti smurtu pavergtas tautas. (E)

EUROPOS TARYBOS SESIJA STRASBURGE

Sausio 14 — 18 d. d. Strasburge buvo susirinkusi Europos Tarybos Patariamoji Asamblėja ir Neatstovaujamųjų Valstybių Komisija.

lyvių, teatro, tautinių šokių, jaunųjų menininkų, sportininkų, studentų ir kt. Fotografijos turi būti ryškios blizgančiame popieryje, tinkamos klasių gamybai. Blogos, papildavusios ar neryškios fotografijos nors ir svarbių atžymėjimų negalės būti priimtos.

Tikrai jau dabar pats laikas visiems aktyviai įsijungti į visokeriopą Mėno Dienų paruošimo darbą.

A. Vaižaitis

RAŠYTOJA

EDITH MIKELEITIS

PASIEKIA 100.000 TIRAŽO Neseniai rašytoja Edith Mikeleitis parašė romaną apie garsųjį dailininką Rembrandtą: „Der Engel vor der Tür“ (Angelas prie durų). Leidykla: Turm-Verlag Bietigheim (Württemberg) 470 psl. DM 19,80. Spauda apie šį romaną atsiliepė gana palankiai.

Ta pati rašytoja anksčiau buvo išleidusi romaną „Das ewige Bildnis“ (Amžinasis atvaizdas), kurio iki šiol parduota jau 100.000 egz. (E)

SUSILAIKYTA DALYVAUTI BRIUSELIO KONFERENCIJOJE

Dėl sausio 10 — 11 d. d. Briuselyje sukvietos vid. ir rytų Europos Sąjūdžio konferencijos neigiamai pasisakė Pavergtųjų Europos Tautų organizacija ir kitos egzilių organizacijos. Pareikšta nepasitenkinimas, kad tos konferencijos sukvietimo tikslas, atrodo, buvo pateisinti tam tikrą vakariečių politiką pavergtųjų valstybių atžvilgiu ir pirmoje eilėje besąlyginius prekybinius ir kultūrinius santykius. Be to pareikšta nepasitenkinimas pavergtųjų kraštų atstovavimu ir iškiliomis politinėmis tendencijomis, kurios kerta su pavergtųjų atstovų nusistatymais.

Ryžium su tuo pareiškęs savo apgailestavimą bei nusivylimą PET Seimo Generalinis Komitetas nutarė patarti pavergtųjų kraštų egzilams susilaikyti nuo pakvietimų priėmimo. Numatyta viešai paskelbti bei paryškinti PET Seimo nusistatymą Briuselio Konferencijos ir jos padarytų nutarimų atžvilgiu.

Europinio Sąjūdžio Lietuvių Komiteto atstovas prof. J. Baltrušaitis raštu pareiškė susilaikęs dalyvauti Briuselio kongrese, ta pačia proga pabrėždamas, kad pabaltiečiai 1963 m. sausio mėn. buvo priimti atstovais į Europinio Sąjūdžio Tarptautinę Tarybą. (E)

LAISVŲJŲ ŽURNALISTŲ SĄJUNGOJE

Müncheni įvykusiame Laisvųjų žurnalistų Sąjungos susirinkime išrinkta nauja valdyba: pirmininku — N. Lenyk (ukrainietis), vicepirmininkais R. Parezanis ir Dr. Ion Emilian, gen. sekretoriumi — Dr. Zoltan Makra (vengras), sekretorium — lietuvis teis. Juozas Kairys. Sąjungos veikloje pažymėtini įvykiai: įsteigta „Egzilinių žurnalistų Europos Sąjunga“, surengtos labai vykę, turėjusios didelės sėkmės egzilų spaudos pados Müncheni, Bonnoje ir kt. (E)

VOKIETIS APIE VILNIŲ

“VILNIUS — RYTŲ JERUZALĖ”

Šv. Kristupui — Vilniaus miesto simboliui, Vilniuje jau nebėra vietos — tai ilgame, išsamame straipsnyje pabrėžė Lietuvos sostinėje lankęsis vokiečių laikraštininkas Hans — Ulrich Engel („Stuttgarter Zeitung“, nr. 1 sausio 2 d.). Atpasakojęs Kristupo legendą, straipsnio autorius teigia, kad istorijoje Vilnius laikomas „Rytų Jeruzale“, kad istoriniai jis buvo dviejų linijų susikirtimo ir jį gravitavo keturi miestai: senasis Peterburgas, Varšuva, Karaliaučius ir Maskva. Esą mieste susipina Vakarų ir Rytų elementai, o amžiaus pradžioje Vilniuje gyveno baltarusiai ir lenkai, ukrainiečiai ir vokiečiai, žydai ir lietuviai. Kristupas savo sienoje pakentęs visus — ir žydus ir Romos katalikus, rusus ortodoksus ir net mahometonus.

Nupasakojęs Vilniaus miesto istoriją, autorius Engel pažymi, kad rusų valdymo laikotarpis (1794 — 1915) turėjęs įtakos miesto architektūrai išvaizdai. Anksčiau buvo ir lenkų ir vokiečių įtakos padariniai. Lietuviai vis dėlto pasiūpė rusams ir čia autorius paminė 1831 m. sukilimą. Vėliau sekė Muravjovo laikai, spaudos draudimas, lietuviai gi siekė nepriklausomybės. Pagal autorių 1918 m. Vilniuje A. Smetona paskelbė Lietuvos respubliką. Vilnius vėl virto krašto sostine. Pagal vokiečių žurnalistą Pilsudskui sukilius, lenkams užėmus Lietuvos rytis su Vilniumi, lietuviai, kaip „kompensacija“ gavę Klaipėdos kraštą.

Pagaliau nurodęs į Lietuvos konfliktą su Lenkija, į lenkų ulti-

matumą ir i Vilniaus grąžinimą Lietuvai, autorius pažymėjo, kad lietuviai nepasitikėjo sovietais. Lietuvos priverstinis prijungimas prie Sovietų S-gos sugriovė visas lietuvių, lenkų ir baltarusių viltis, žydams tai reiškė pražūtį, o vokiečius gyventojus pavyko repatrijuoti Vokietijon.

Kalbėdamas apie dabartinį Vilnių, vokiečių laikraštininkas nurodė, kad Vilniaus miesto pasikeitimai, sumodernėjimą. Jei keliai į buvusios įtakos miestus dabar uždaryti, tai tebėra atviras kelias į Maskvą. Dvasinė Vilniaus šviesa jau užgesusi. Esą jau daugiau nebešviečia įvairių tikybų gyventojus jungęs tikėjimo švyturys, nes Kristupui su Kūdikiu — Jėzumi rankose šiame mieste jau nebėra vietos. (E)

LIETUVIAI MUZIKAI MOKOMI MASKVOJE IR LENINGRADE

Pagal M. Dvarionaitės duomenis („Lit. ir Menas“, nr. 48) Maskvoje ir Leningrade mokosi nemažas lietuvių — muzikų būrys. Pvz. Leningrado konservatorijoje mokosi keturi būsimieji simfoninio orkestro dirigantai — broliai Juozas ir Stasys Domarkai, J. Aleksa ir J. Paulavičius. Maskvoje konservatorija yra baigęs Leopoldas Digrys — dabar jis dažnai pasirodo su vargonų koncertais. Maskvos konservatorijoje mokosi obojistas Masilionis, dainininkė Almonaitytė (ji jau baigė konservatoriją), smuikininkė Pomerancaitė ir pianistė A. Radvilaitė. Dar Maskvoje tobulinasi pianistas Aloyzas Končius ir pianistė Aldona Dvarionaitė (jie abu aspirantai). Iš kitų „maskviečių“ M. Dvarionaitė

MŪSŲ PASTOGĖI 15 METU

PRIEŠ PENKIOLIKĄ METŲ

Ligi 1947 metų lietuviai Australijoje buvo negausūs savo skaičiumi ir dėl to negalėjo išvystyti ryškesnės veiklos. Tiesa, jie turėjo įsteigę savo Draugiją, kurios pirmininku ilgus metus išbuvo sydnėjiešis Antanas Baužė, kuris nepailstamai stengėsi draugijos narių tarpe palaikyti lietuvišką dviasią, tačiau jo pastangoms trūko svarbiausio dalyko — spaudos. Toji sava spauda pasidarė dar reikalingesnė, kai nuo 1947 m. buvo praversti Australijos vartai ir su tūkstančiais kitų ateivių pasiekė Australiją ir nemaži būriai lietuvių. Su jų atvykimu spaudos aktualumas dar labiau paastrėjo: reikėjo kaip nors atvykusius painformuoti apie sąlygas, padėti jiems susiorientuoti, susirasti.

Šį lietuviškos spaudos trūkumą Australijoje juto ne vien tik tometinės Australijos Lietuvių Draugijos p-kas Antanas Baužė, bet ir kiti, naujai atvykę lietuviai. Štai Jurgis Glušauskas Pietų Australijos dykumose pasitelkęs pagalbininkų pradėjo leisti rotatorinį laikraštėlį "Australijos Lietuvių" (1948.9.12). Juo labiau susirūpino ir Austr. Liet. D-jos Valdyba. Tačiau nors ir mirtinas buvo reikalas leisti lietuvišką laikraštį, bet jis dar kiek laiko negalėjo būti įgyvendintas — trūko pačių spaudos darbininkų. Ir tik kai apsisistojo Sydnėje keltą sezoną Queenslande atkirtęs cukrines nendres dinamiškasis žurnalistas ir rašytojas Juozas Zukauskas, reikalai pajudėjo iš vietos. Tuoj buvo susirūpinta būsimam laikraščiui licenzijos gavimu ir lėšomis. A. L. Draugijos kasa buvo menka, ir visą finansinę laikraščio atsakomybę sutiko prisiimti pats Draugijos p-kas Antanas Baužė. Pagaliau kliūtys buvo nugaltos ir štai 1949 m. sausio 26 dieną išleidžiamas pirmasis "Mūsų Pastogės" numeris, kurio atsakomuoju redaktoriu buvo Antanas Baužė, o redaktoriu Juozas Zukauskas.

Pirmosios Mūsų Pastogės dienos buvo gana sunkios. Neskaitant trūkumo spaudos darbuotojų ir kontaktų su skaitytojais, reikėjo tenkintis ir šriftais be lie-

tuviškų ženklų. Tokia padėtis truko dar keletą metų, kol Sydnėje įsisteigė lietuviška spaustuė Mintis, kuri perėmusi spausdinti Mūsų Pastogę netruko įsigyti ir lietuviškus rašmenis.

Nežiūrint to, Mūsų Pastogė kasmet stiprėjo, augo ir tobulėjo. Per tuos penkiolika metų ji turėjo ir kritiškų momentų, ypač iš finansinės pusės, tačiau jos dviasia išliko pastovi nuo pat pirmojo numerio iki šiai dienai — tarnauti visų lietuvių interesams, kovoti už lietuvišką kultūrą ir

teikti kuo plačiausią informaciją ne tik apie vietos lietuvių, bet ir iš pavergtos Lietuvos bei plačiojo pasaulio.

Pradėjusi eiti kaip Australijos Lietuvių Draugijos laikraštis, Mūsų Pastogė vėliau, Draugijai persiorganizavus į Australijos Lietuvių Bendruomenę, virto b-nės laikraščiu ir tokiu yra ir dabar.

Šalia laikraštinės informacijos Mūsų Pastogė per tuos 15 metų Australijos lietuvių tarpe atliko ir neįkainuojamai didelį kultūri-

SVEIKINA "MŪSŲ PASTOGES" STEIGĖJAS

Prieš 15 metų, pasikvietęs teisininką — rašytoją p. Juozą Zukauską, pirmą "M.P." redaktorių, pasiprašę Dievo pagalbos ir palaimos, išleidome į pasaulį pirmą "M.P." numerį.

Aš labai džiaugiuos, kad tuo laiku pradėtas didelis žygis ir kultūrai šviesti uždegtas švyturys neužgeso, bet tebespindi ir dabar. Kokiomis įdėjomis pradėjome leisti "Mūsų Pastogę", užtenka paskaityti "M.P." pirmą numerį, tai yra tikras testamentas.

15 metų sukakties proga linkiu geros sėkmės "Mūsų Pastogei", jos skaitytojams ir visiems, kurie prie jos dirbo ir dabar dirba. Dieve padėk!

Antanas Baužė

1949 metų australišką ruduo Bonegiloje, mūsų antrosios gimtinės raudonžemio kalvose išsimetę asbestinės kareivinės, kuriose pradėjom gyventi iš naujo, agituojami padėti kryžiuok ant visos praeities, pamiršti kas buvo ir kibti į tai, kas bus šioje medaus ir pieno šalyje.

Vieną dieną gauau laišką, kurį atplėšęs, randu vieną svarą (jo dar nebuvau męs, nes be darbo pašalpa nesiekė tokios pasakiškos sumos ir buvo atseikėjama sidabriniais grašiais) ir Mūsų Pastogės redaktorių J. Zukausko sveikinimus naujoje žemėje iškėlus koją, girdi, o čia vienas žaliukas pradėjai. Priminė dar, kad stengėsi patekti Sidnėjūn.

Stovyklos darbo įstaigos krodilai buvo neprieinami, tad tiktai palankaus likimo globojamas buvau paskirtas į Sidnėjūn geležinkelius ir įvietintais Čuloros palapinėse prisiminti skautavimo laikus.

Prasikišus laisvai dienai, ieškau J. Zukausko. Paskambinu į nelabai įspūdingo namiškės duris, patekau į kilimais aptiestą salioną, dvi pusryčiaujančios senutės vos negavo apopleksijos smūgio, pamatę įsiveržėlių į jų šventovę. Gerai kad dar mokėjau atsiprašyti ir paklausti, kur gyvena toks ir toks. Redaktorių, pamatęs, kad ateinu per salioną į jo galinę palėpę, net pabalo, girdi, reikia eiti iš vartelių patvorio takeliu tiesiai pro užpakalines duris, kitaip senutės mane išmes visą redakciją į gatvę, nespejus susikraustyti nė rankraščių.

Iš skautiškos būties, purvyno, tarptautinio erzelio, staiga patekus žmogiškan kambarin, kur buvo net lova ir net stalas su viena kėde (svečias turėjo sėsti ant lovos), beveik verkė reikėjo iš pavydo ir klausinėti laimingą įnamį, kad išduotų slapties raktą, kaip tai visa pasiekti.

Red. J. Zukauskas jau buvo veteranas, atsiplukdęs prieš metus ir gerokai apsiuostęs "pra-keiktoje" Australijoje, tad ir jo kambarėlis buvo jau priverstas lietuviškų leidinių. Nežinau už kuo pirmiau griebtis: Amerikos lietuvių spauda, laikraščiai iš Vokietijos stovyklų, iš Anglijos, Argentinos! Be to, pažįstamų adresai, na, kalbos kaip krekeno. Pats J. Zukauskas tiesiai kunkuliavo energija, nors tuo metu dar atlikinėjo pekliskai sunkų kontraktą, su geležine dalba trilinkas valę garvežius. Laisvalaikiais redagavo, rašinėjo laiškus, aitaru lėkdavo į miesto centrą australinėn spaustuvėn, bėgomis teužšokdamas į pieno barą pažeberiot gaičių sumuštinį, aptepty garsvyčiomis.

Vieną sekmadienį redaktoriaus vadovybėje nusitrenkiam į Hurlstone Park pas A. Baužę, atsakingąjį redaktorių. Tipingas raudonplytis priemiesčio namelis, kokių Australijoje milijonai. Iš priekio dar krautuvelės iškaiba. Eiti reikia darželių paliką sieną. Dieve, ir tikra, žalia žolė

už namų, kur galima net privirsti tursamiegiu! Tai buvo pirmas australinio tipo namas, kuriame galėjau su šeiminių malonių kvietimu apžiūrėti laisvai visus kambarius. Tai nepasiekiamas idealas Čuloros klampynių gyventojui. Nenuostabu, kad čia savaitgaliais vykdavo tikri jomarkai, naujieji ateiviai miniomis apguldamo Baužių pilaitę, čiupinėdami durų rankenas, kišdami galvas į banguotos skardos palėpę, sukinėdami virtuvės čepus, glostydami minkštus baldus, sakytum, būtų nematę tokių dyvų Lietuvoje! Bet, svarbiausia, maldaute maldaudavo šeiminių ko nors paskaityti, girdi, sumokėsime, kiek tik norite, tik duokit lietuviškos spaudos, nuobodu be savo rašto (kokia nostalgija apsemia tai rašant!)

A. Baužė, nors per geroką metų kuokštą čia gyvenęs, turėjo dar didelių išteklių kantrybės ir lietuviško vaišingumo, parūpindavo spaudos, pasižinėdavo, nes naujokai klausdavo apie viską, nežinojo nieko apie šį keistą kraštą, kur viskas, pasak Gustaičio, eina atbulai.

Lankome Čuloros kaimynus, vandenietikio darbininkų palapinių miestelį prie užvankos ežeriuko. Čia jau tautiečiai (1949 m. derliaus) buvo įsigyvenę, šėturų skvernai pajudė nuo darganų ir karščių, sulindę žemėn, apaugę žolynais, viduje karališ-

nį darbą. Ji apėmė visas sritis ir organizuotus lietuvių vienetus su savo vienkartiniais arba pastoviais skyriais. Jos patiekta informacija ir originaliais straipsniais labai dažnai naudojasi ir užjūrio lietuvių spauda, kuri nepalyginamai turi stipresnį tiek finansinį, tiek kultūrinį užnugarį.

MŪSŲ PASTOGĖ

GIMTOJO ŽODŽIO TARNYBOJE

Jau 15-ka metų kaip mūsų bendruomenės laikraštis "M.P." lanko mus po sunkių karo išgyvenimų išlipusius į Australijos krantą. Šiandien įsisaumoninkime ir supraskime nepaprastą gimtojo spausdintojo žodžio reikšmę tautos išlikimui bei gyvastingumui. Jau prieš keturis šimtus metų Martynas Mažvydas išleisdamas pirmąją lietuvišką knygą (1547 m.) — elementorių ir katekizmą giliai suprato gimtosios kalbos reikšmę. Jis rašytinės lietuvių kalbos ir literatūros pradininkas jau 16-me šimtmečio instinktyviai nujautė motinos kalbos gyvastingumą ir ragino jos spausdintą žodį branginti:

*"Diena ir nakti preg saves
mani laikikiet
Ir nekada manes nog iusu
neatmeskiet"*

Kiek vėliau po Ragainės archidiakono Martyno Mažvydo, mūsų rašytinės literatūros tėvo darbų, pasirodė kanauninko Mikalojaus Daukšos Postilė (1599), kurioje dar ryškiau pabrėžiama gimtosios kalbos reikšmė: "Ne žemės derliumi, ne drabužių įvairumu, ne šalies gražumu, ne miestų ir pilių tvirtumu gyvuoja tautos, bet daugiausia išlaikydamos ir vartodamos savąją kalbą, kuri didina ir palaiko bendrumą, santaiką ir brolišką meilę. Sunaikink kalbą — sunaikinsi santaiką, vienybę ir dorybę." Šių minčių daigas, įdiegtas tautoje nenuėjo niekais ir per keturis šimtus metų želdytas "Katekizmais", "Postilėmis", "Aušromis", "Varpais", "Pavasario Balsais" pražydo kultūrinės nepriklausomos valstybės atstatymo žiedu.

Rašytinio žodžio įtaka yra ne-

P. ANDRIUSIS

SVEIKINU MŪSŲ PASTOGĖ

Nepaprastai malonu sveikinti "Mūsų Pastogę" jos penkiolikto gimtadienio proga.

Tarsi būtų buvę tik vakar, taip aiškiai atsimenu mūsų biurelio lietuvių, atvykusių 1949 m.

birželio m. gale į Bonegilos stovyklą įspūdžius. Skardiniai barakai, rudi kalneliai, pilkai žali medžiai, surūdijusios skardos balso "magpie" šaukimas, keista stovyklos tvarka taip liūdnai nuteikė visus, kad daugumas moterų pradėjo verkėti. Ir vyrai buvome visiškai nukabinę nosis. Staiga kažkas atsinešė "Mūsų Pastogę" ir pasakė, kur galima gauti. Paskaičius, kaip šviesiau pasidarė. Taip "Mūsų Pastogę" per penkiolika metų mūsų moralines jėgas stiprina ir kelia.

Ypačiai džiaugiuosi, kad mūsų savaitraštis turi sporto, jaunimo, skautų skyrius, daug rašo apie mūsų kultūrinį gyvenimą, nes tik išlaikydami savo kultūrą (vartoję šį žodį plačiausia jo prasme), išlikime tautiškai gyvi.

Gyvuok, Mūsų Pastogė!

K. Kavaliauskas,
"Dainos" Choro Dirigentas

to tautinio gyvastingumo šaltinio srovį, tautiniai gaivinanti ir apjungianti mūsų tautiečius į bendruomeninę lietuvių šeimą, nežiūrint religijos, pažiūrų, bei įsitikinimų skirtingumo. Jos reikšmė yra didelė, nes palaiko tą gyvastingą ryšį ir yra šaukliu budėti tautos sąjūdyje ir kovoti už jos išlikimą.

"Mūsų Pastogės" 15-kos metų sukakties proga linkiu jos Leidėjui — Krašto Valdybai, jos redaktoriui V. Kazokui bei administratoriui B. Stašioniui ištvermės ir geriausios sėkmės nelengvame gimtojo žodžio spaudos darbe apjungiant visus tautiečius Australijoje ir kaimyninėje N. Zelandijoje į vieną šeimą, santaikoje, vienybėje ir broliškoje meilėje gyvenančiai.

A. Krausas

Atostogos Melbourne

Antanas Baužė

Gruodžio 26 d. iš Sydney traukiniu išvykome Melbourne link. Traukiny "Southern Aurora" miegamais labai puikūs su visais moderniais patogumais. Iš ryto keleiviams net ir atneša arbatą su sausainiais ir rytmetiniais laikraščiais, kaip jie sakė: "tai yra su Geležinkelio Komisijonieriaus komplimentais."

Gerai išsimiegoję ir vėliau papsuryčiavę erdvame traukinio restorane, nepasijutome 9 val. įriedėję į Melbourne.

Stoty pasitiko mus p. A. Bikelius ir p. K. Mieladys su dukrelėmis. Apstojome pas p.p. A. T. Bikelius, jie turi nuosavą puikų didelį namą, tai vietos buvo "marios". Jų nuosirdumu ir vaišingumu pasinaudojome ištisas dvi savaites, taip pat jų globojami turėjome daugiau galimybių pamatyti ir susipažinti su Melbourne.

Nors mes atvykome grynai poilsui, bet užėina smalsumas šį tą pamatyti. Aplankiau Kun. Vaserį, jis ką tik grįžęs iš atostogų, kurių metu jis aplankė Ameriką, Kanadą, Angliją ir dalyvavo Kanadoje, Pasaulio Liet. Bendruomenės Seimo Atostovų suvažiavime. Kun. Vaseris maloniai priimdamas papasakojo apie atostogas ir kelionės įspūdžius, aprodė parapijos namus, saliuokę, "T.A." spaustuve ir apdovanojo spausdiniais. Namai, patalpos, švarios ir rūpestingai tvarkomos, tikrai atrodė kaip Lietuvoje klebonija, tiktai trūko didžiųjų klevų.

Užvykau ir į Apylinkės namus; prieky namų įstatyta agento "lenta" — parduodami namai. Namuose nieko neradome išskyrus jauną berniuką, lietuviuką apie 5 metų amžiaus. Jis parodė mums namą, truputį didesnį negu parapijos namai. Man atrodė, kad tie du lietuvių namai eiliniams, tautiniams ir kultūriniais reikams gali pilnai pasitarnauti. Aplankiau dar savo keletą pažįstamų šeimų. Norėjau aplankyti ir

daugiau savo senų prietelių, bet stokoju laiko.

Melbourne buvau prieš 33 metus. Palyginant, per tą laikotarpį miestas beveik nepakitęs. Tiesa, pastatyta keletas didelių pastatų. Sydney per tą laikotarpį pastatyta daugiau didelių pastatų, įskaitant ir uosto tiltą. Melbourne pagrindinės gatvės plačios, apsidintos medžiais, bet tu gatvių viduriu triukšmaudami šliaužioja tramvajai, kurie kartais net sulauko ir truko judėjimą. Melbourniečiai laukia ir nori, kad tramvajai būtų pašalinti, kaip pas mus Sydney.

Arti miesto priemiesčiuose trys ketvirčiai namų mediniai, kur priešingai Sydney tik ketvirtis mediniai. Botanikos sodas, didelis, gražus, turi daug didelių senų medžių, puikių gėlių ir švariai užlaikomas. Jame čirkšlena upeliukas, yra tvenkynys, prižėlęs vandens lėliju. Sako, anksčiau čia plaukiojo daug gulbių, dabar jų nesimato. Gal dėl to, kad priaugo per daug lėlių, nes gulbės mėgta tyrų ir ramų vandenį. Mūsų atostogų metu Melbourne buvo didelė sausra ir priviso daugybė mūsų. Žinovai jas pavadino miško mustomis "bush Flies". Jos mažos ir labai nemalonios, lenda į akis, į veidą, ausis ir net į burną, jei atdara. Gatvėje ar parke jos aptūpę nugara, šviesus švarkas ar suknelė nuo musių atrodo tamsiai pilka. Kaip vietos laikraščiai pranešė, jog sveikatos ir mokslo departamentai stengiasi surasti jų lizdus ir priemonės juos sunaikinti.

Mūsų atostogos bėgo labai greitai. Pagaliau su vaišingais p.p. A.T. Bikeliais atsisveikinę ir jų lydimi į stotį traukiniu grįžome į Sydney.

DRAUGO PREMIJA

Pernai metais dienraščio Draugo Čikagoje paskelbtą tryliką romaną premiją laimėjo Kanadoje gyvenęs rašytojas Juozas Kralkauskas už romaną "Mindaugo nužudymas". Ta pačia tematika iš Mindaugo laikų Lietuvos autorius laimėjo Draugo premiją 1961 metais už veikalą "Tiltą ugnis". Premijos įteikimo iškilmės įvyks kovo 22 d. Čikagoje.

sto vaizdus, tardavomės, ginčydavomės ir pildavom srutas ant tos nelaimingos Australijos, kaip tat dar visi be išimties lietuviai, pasiryžę nedėti kryžiuok ant visos praeities.

MŪSŲ PASTOGĖS REDAKTORIAI

Mūsų sąlygomis jeigu leidėjas laikraščiu suteikia materialinę pusę, rūpinasi jo finansais ir ištekiais, tai laikraščio redaktorius yra jo siela, jo veidas, jo dvasia. Nuo redaktoriaus priklauso laikraščio idomumas, jo patrauklumas bei aktualumas. Jis lemia ne vien tik laikraščio turinį, bet ir jo estetinę pusę, patiekiamos medžiagos išdėstymą, sugrupavimą ir t.t. Mūsų sąlygomis laikraščio redaktoriaus darbas dar apunkina ir eilę pašalinių darbų, kurie kitu atveju atliekami ne redakcijos personalo. Šiandie laikraščio redaktorius yra ne tik redaktorius, bet ir sekretorius, korektorius, lauztojas ir t.t. Savo netolimoje praei-

tyje Mūsų Pastogės redaktoriai buvo drauge ir ekspeditoriai bei administratoriai.

Reikia pripažinti, kad praeityje Mūsų Pastogė savo turėtais redaktoriais tegalėjo ir tegali tik džiūti. Visi jie buvo puikūs žurnalistas ir ypač idealistai, nes už gaunamą atlyginimą jie neklausė, kur darbo valandos, kur antvalandžiai. Juo labiau, kad redaktoriaus darbas negali būti suvedamas į tam tikras laiko normas — jis šiame darbe įsikinkęs ištisais 24 valandoms. Visai ne juokais vieną kartą buvęs M. P. redaktorius a. J. Kalakonis išsireiškė, kad redaktorius "dirba ir miegodamas".

JUOZAS ŽUKAUSKAS

Rašytoją ir žurnalistą Juozą Žukauską visai pagrįstai tektų laikyti Mūsų Pastogės tėvu. Turėdamas didelį patyrimą žurnalistikoje ir pats ilgus metus dar Lietuvoje darbuose redakcijose, atvykęs į Australiją visu įkarsčiu ėmėsi iniciatyvos suorganizuoti ir išleisti lietuvišką laikraštį. Sumanymo ir iniciatyvos jam netrūko, reikėjo tik materialaus pagrindo, kurį neabejojant suteikė to meto Australijos Lietuvių Draugija su jos pirmininku p. A. Bauže. Šis pastarasis net savo visu asmenišką turtą rizikavo, jį užstatydamas, kad tik pasirodytų lietuviškas laikraštis. Ir štai, 1949 m. sausio 26 d. išleidiama pirmasis Mūsų Pastogės numeris.

Juozas Žukauskas savo pagimdytą kūdikį augino ir globojo iki 1950 m. liepos mėn. Tai buvo laikotarpis, kada Australijos Lietu-

vių Draugija buvo perorganizuojama į Australijos Lietuvių Bendruomenę. Redaktorius, būdamas labai jautrus ir temperamentingas, susidūrė su eile sunkumų ir pagaliau netekęs kantrybės pasitraukė. Jo vietoje stoji Julius Vėteikis, po šio Dr. Aleksandro Mauragis ir Bronius Zumeris. Ir tik kai galutinai įsipilietino Australijos Lietuvių Bendruomenė ir Mūsų Pastogė buvo paskelbta jos oficiozu ir nuosavybe, 1952 m. rugpjūčio mėn. Juozas Žukauskas vėl pakviečiamas redaguoti Mūsų Pastogę. Bet ir šį kartą šiose pareigose neilgai išbuvo: iškilus nuomonių skirtumams tarp Krašto Valdybos ir redaktoriaus, Juozas Žukauskas galutinai pasitraukė iš Mūsų Pastogės ir daugiau nebesugrįžo. Pradėtajį Juozo Žukausko darbą tęsė kiti.

JULIUS VĖTEIKIS

Pirmą kartą pasitraukus Juozui Žukauskui iš redaktoriaus pareigų, jo vietoje pakviečiamas Julius Vėteikis, pradėjęs darbą 1950 m. liepos mėn. ir šiose pareigose išbuvo daugiau negu metus. Tai buvo laikotarpis, kada keitėsi laikinieji ir pastovūs komitetai, keitėsi drauge su jais ir redaktoriai. 1951 m. spalio mėn. Julius Vėteikis pasitraukia ir tesugrįžta vėl redaguoti Mūsų Pastogę, kai mirė Jurgis Kalakonis, būtent 1958 m. liepos mėn. pradžioje. Redaktoriaus pareigose jis išbuvo iki

1961 m. lapkričio mėn. Julius Vėteikis irgi yra senas žurnalistas dar iš nepriklausomos Lietuvos. Atsisėdęs redaktoriaus kėdėje J. Vėteikis Mūsų Pastogėje įvedė eilę reformų, kurios vėliau įsipilietino ir prigijo. Šiuo metu J. Vėteikis gyvena Canberroje ir yra nuolatinis Mūsų Pastogės talkininkas. Jo iniciatyva ir pastangomis dar pereinamųjų pradžioje pradėtas leisti informacinis trimėseninis žurnalas "News Digest — International", kurį jis pats ir redaguoja.

Gaila, kad Mūsų Pastogės sukakties proga negalėjome paskelbti buv. redaktorių Juozo Žukausko ir Juliaus Vėteikio nuotraukų.

M.P. Red.

ALEKSANDRAS MAURAGIS

Mūsų Pastogę redagavo nuo 1951 m. spalio mėn. iki 1952 m. vasario pradžios. Pats Dr. A. Mauragis yra daugiau visuomenininkas — kultūrininkas, negu žurnalistas. "Perversmų" metu i redaktorių jis pakliuvo visai atsitiktinai, tačiau ir šiame darbe jis žinojo savo vietą ir pareigos atsakingumą. Neilgai trukus jį pavadavo

BRONIUS ZUMERIS

Kaip ir Dr. A. Mauragio, taip ir Broniaus Zumerio, kaip Mūsų Pastogės redaktoriaus, laikas palyginamai buvo gana trumpas: nuo 1952 m. vasario pradžios iki 1952 m. rugpjūčio pradžios. Per tą laiką "kovos" dėl valdžios lio-

Br. Zumeris
4-sis M.P. Redaktorius

vėsi, įsipilietino Australijos Lietuvių B-nė ir susidarė pastovi Krašto Valdyba. "Neramumų" laikotarpį visą atsakomybę už Mūsų Pastogės finansinę pusę nešė p. A. Bauže. Vėliau iš jo laikraštį ir licenziją perėmė oficiali Krašto Valdyba, kuri vietoje p. Zumerio redaktorių pasikvietė Juozą Žukauską.

Bronius Zumeris yra aktyvus katalikas kultūrininkas ir žurnalistas. Pasitraukęs iš Mūsų Pastogės jis išvyko į Melbourną ir netrukus Austr. Liet. Katalikų Federacijos buvo pakviestas redaguoti Tėviškes Aidus, kurių redaktorių jis išbuvo iki 1963 m. pabaigos.

Dr. A. Mauragis
3-sis M.P. Redaktorius

JURGIS KALAKAUSKAS

Ilgiausiai Mūsų Pastogės redaktorių išbuvo ir gal būt daugiausia meilės ir širdies idėjas įvairių pakraipų žmonėmis. Ne Jurgis Kalakauskas, perėmęs M. P. redaguoti nuo 1953 m. lapkričio pabaigos ir šiose pareigose išbuvo iki savo mirties (1958 m. liepos 5 d.).

Jurgio Kalakausko redagavimo laikotarpį reikėtų laikyti Mūsų Pastogės aukso amžiumi. Būdamas gerai treniruotas žurnalistas, jis žinojo, kur kalbėti ir kur sustoti. Jis buvo nuosaikus, kupinas kantrybės, kas ypač svarbu

Lietuvių tauta išgyvena didžiai pavojingą raudonosios Maskvos okupaciją, o dalelė josios pasklidusi po platųjį pasaulį. Pagrindinis šio istorinio laikotarpio uždavinys — išlikti tautai gyvai, išverti, kol kas nors pakis. Rusinimo gi kantis griaužia tėviškę, asimiliacija retina išeivijos eiles.

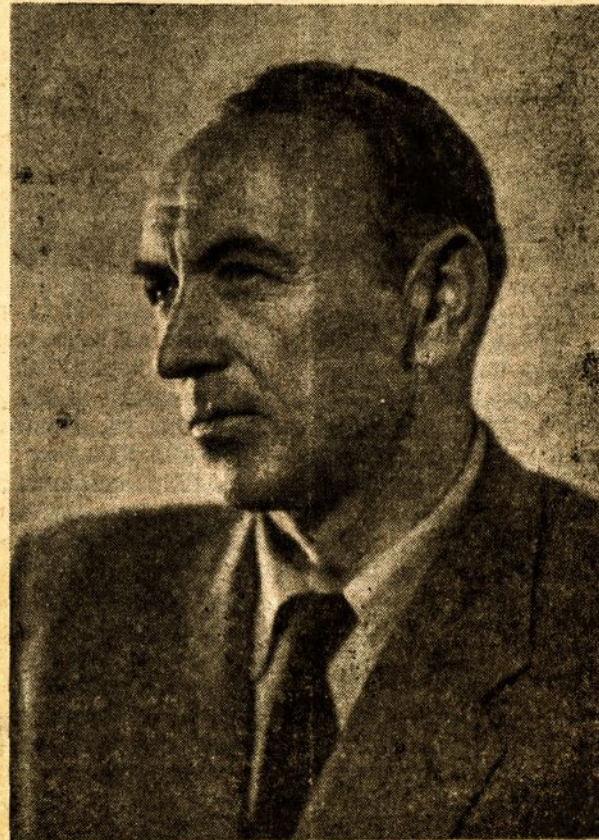
Lietuviškai spaudžiamas laikraštis, nežiūrint jo turinio, palaiko kalbos gyvybę, be kurios tikrai mirtų ir lietuviškoji dvasia. Tegu seniausias ir pirmasis lietuviškas laikraštis "Nusidavimai apie Evangelijos praplatinimą tarp žydų ir pagonių" Prūsų Lietuvoje ir garbino atėjūną vokiečių ir kaizerį, bet vis dėlto lietuvišku žodžiu padėjo lietuvių išklikti krašte iki tam laikui, kol bent dalis tos srities, — Klaipėdos kraštas, — galėjo su-

grįžti prie tautos kamieno. Kiekvienas tat ir šiandien okupuotoje Lietuvoje lietuviškai spaudžiamas laikraštis yra priemonė lietuvių kalbai reikšintis viešajam gyvenime, o todėl ir priemonė lietuvių išlikti.

Su didžia meile lietuvišką laikraštį sutinka sąmoninga lietuvių šeima išeivijoje, o tuo labiau, jei ir turinys lietuviškas. Tokia yra "Mūsų Pastogė". Jau 15 metų ji lanko mus čia Australijoje, kas savaitę primindama mums tautinę lytį, mūsų dvasinę priklausomybę lietuvių tautos visumai, keldama lietuvių pasisekimus, neaplenkdama nelaimių ir vargų. Josios pulsavimas yra mūsų tautinio gyvybingumo Australijos žemėje pasireiškimas. Toli nuo sentėvių kapų, nuo Nemuno ir Nerės, nuo Baltijos atskirta plačiųjų vandenų, gimsta ji vargingai, menko tiražo, tik per skaitytojų — rėmėjų, leidėjų ir bendradarbių aukas teišilaikanti. Sunku kitaip ir tikėtis, kai mūsų čia tik saujelė. Rūpestį, be abejo, kelia vyresniosios kartos eilių retėjimas, o jaunimo abejingumas, jei ne lietuviškam reikalui, tai jau gana dažnai lietuviškam žodžiui. Be lietuviško žodžio, palapsniui tat ir be lietuviškos dvasios, mes turėjom suvokietintame Klaipėdos krašte Kakius ir Baldžius, kurie buvo ne tik lietuvių tautos atplaišos, bet ir tikros piktžolės. Juodųjų pesimistų tenka sutikti čia ir pačioj Lietuvoj, kurie nebetiki lietuvių tautos išlikimu. Emigracijoje pabrėžiama socialiniame junginyje neišvengiamas supanašėjimo dėsnis, taigi visiška asimiliacija. Bet pamirštama, kad veikia ir priešinga tendencija — išsiskyrimas. Kad ir žaviausias skrybelės modelis neįstengia pri dengti visų galvų, nes tuoj atsiranda prieštaravimas, vienodimui bodėjimasis. Istorijoje nesutinkame, kad ir žaviausia idėja būtų pasidariusi visuotinė, bet visada susilaukė variacijos ir priešybės. Yra, kurie tarptautinėje plotmėje tariasi įžvelgia mažųjų sutirpimą didžiųjų kūnuose. Tai siauro akiračio ir panikierių žvilgsnis. Tikrovė kita. Iš gėtinės padėties kyla naujos tautos Azijos ir juodosios Afrikos kontinentuose. Tautinės lyties vertybė šiandien nėra nei per plauką praradusi reikšmės, bet priešingai — vis įgyjanti didesnio skambesio ir žavėsio. Ir okupantės Maskvos meškos letena ateityje pasaulio opinijos morališkai gali būti visai reikšmingai verčiama susilaikyti nuo pavergtų tautų naikinimo, jei nenorės susilaukti pasmerkimo. Šiuo reikalu ir mūsų išeivių tautiniai laikraščiai gali daug padėti, keldami viešumon kiekvieną skriaudą pavergtom tautom. Jaunoji karta privalo įieškoti lietuviškam balsui kelio į kitų kalbų laikraščius. Žinokime, kad spausdintas žodis turi magiškos reikšmės ir kartais yra galingesnis už ginkluotą armiją.

Ir pavergtos bei isklaidytos tautos nemiršta, kol paskiri jos nariai nori gyventi, kol nesileidžia svetimųjų sirenų balsams užliūliuojami. Tė /būnje lemta Mūsų Pastogei ir ateityje kurstyti lietuvių ugnį lietuvių kilmės žmonių širdyse Australijoje! Iki tam laikui, kol atsikurs nepriklausoma Lietuva ar pasidarys narys kokios nors europinės federacijos, kur mažas ir didelis galės džiaugtis bent kultūrine laisve, puoselėti bei ugdyti savąją tautinę kultūrą, kol ir iš Lietuvos susilauksime ne tik lietuvių kalba laikraščio bei žurnali, bet ir lietuviškos dvasios.

V.V.

Jurgis Kalakauskas — Kalakonis,
5-sis M.P. Redaktorius, miręs 1958.7.5.

NEPALIESTI BUNKERIAI

Prieš II D. karą kaskurie Europos strategai buvo užsimanę statydinti neperžengiamas apsaugos linijas. Pradžią padarė Prancūzija, Vokietijos pasienyje pradėjusi statyti vadinamąją Maginot liniją. Į žemes įleisti betono bunkeriai, požeminiai koridoriai, virš žaliuojančių laukų sukryžiuoti plieno gabalai turėjo sulaukyti vokiečių pėstininkus ir paskutinės laidos modernius tankus. Du kartus iš eilės nukentėjusi nuo vokiečių invazijos, Prancūzija tikėjosi geležies ir betono užtvana apsisaugoti nuo tolimųjų karingosios Vokietijos avantiūru.

SIGFRIEDAS IR MAGINOT

Po žemes besiraisantieji prancūzų inžinieriai greit atkreipė Hitlerio dėmesį. Jeigu Prancūzija stotų tvirtovės, argi gali jai nusi-leisti trečiasis reičas? Darbo tarnybos, Todt organizacijos pastangomis, vokiečių pusėje išdygo Sigfriedo bunkerų linija. Optimistams atrodė, kad karas tarp Prancūzijos ir Vokietijos pasidarė neįmanomas — kiekvienas mėginimas pralaužti šias įsitvirtinimų linijas pareikalautų milžiniškų aukų. Karo veteranų atmintyje dar tebebuvo gyvos Verduno pozicinio karo skerdynės, tūkstančiai žuvusių vokiečių ir prancūzų.

Prancūzija, laikydamasi savitarpio pagalbos sutarties su Lenkija, paskelbė karą Vokietijai, tačiau abi pusės sąmoningai vengė

karo veiksmų, pasitenkindamos didesnės reikšmės neturintia žvalgybine veikla niekieno žemėje. Retkarčiais būdavo pasikeičiamas sprogstančiais patrankų sviediniais, kurie paprastai neįstengdavo padaryti jokių nuostolių bunkeriuose pasislėpusiems kariaus. Tai būdavo, galima sakyti, draugiškas apmokomojo pobūdžio pasišaudymas nuoboduliui išlaikyti.

PARYŽIUS SVARBESNIS UŽ MAGINOT

Prancūziškoji Maginot linija turėjo savo silpnąjį Achilo kulną — tvirtovių linija neapsaugotą Belgijos pasienį. Kelia savo armijų žygiui į Prancūziją Hitleris pasirinko per Olandiją ir Belgiją. Kai geriausiai paruošti prancūzų daliniai vis dar tebesėdėjo Maginot bunkeriuose, Hitlerio legijonai jau beldėsi į Paryžiaus vartus. Kritus Paryžiui, kapituliavo ir Maginot linija. Jos bunkeriai iš užnugarlo pusės turėjo cemento neapsaugotą duris, patrankų vamzdžiai žvelgė į Vokietiją ir jų nebuvo galima pasukti priešinga kryptimi, kur staiga pasirodė vokiškais kryžiais paženklinėti tankai.

PANAŠUS IR SIGFRIEDO LIKIMAS

Panašaus likimo susilaukė ir Sigfriedo linija, kai, artėjant karo pabaigai, sąjungininkų tankai veržėsi į Vokietiją. Pagrindinis smūgis taip pat ėjo per Belgiją ir

Olandiją. Tiesa, kaikuriuose vietose, panaudodami aviaciją, sąjungininkai pralaužė Siegfriedą, neįieškodami praktiškos naudos, bet norėdami įrodyti, kad moderniam kare tvirtovės neturi didesnės reikšmės. Įrodymas, žinoma, buvo nereikalingas, nes panašūs įsitvirtinimai Lamanšo kanalo pakrantėse neįstengė sulaukyti invazijos, kai sąjungininkų divizijos kėlėsi į krantą.

SUGRIAUTI MIESTAI, NEPALIESTAS SIGFRIEDAS

Pokarinėje Vokietijoje i akis krito didžiausias šio karo paradoksas — nuo žemės paviršiaus nusišluti miestai ir pragariško sunaikinimo beveik nepalieti Sigfriedo linijos bunkeriai. Vokietija, pasukusi demokratijos keliu, atstatė miestus, bet ir šiandien ji nesugalvoja ką daryti su Hitlerio spygliuotu palikimu.

250 km ruožte tebestovi 21.000 niekam nereikalingų bunkerų; klišūty tankams užima platų derlingos žemės plotą. Bonnos vyriausybės apskaičiavimu, kiekvienas bunkeris turi apie 300 kubinių metrų betono ir cemento. Jų visu sunaikinimas ir Sigfriedo linijos perdavimas žemės ūkiui pareikalautų beveik 400 mil. DM.

BULVĖS HITLERIO BUNKERIUOSE

Bonna bunkerius siūlo provincinėms vyriausybėms, o šios atsikerta, kad Sigfriedo likvidavimas yra visos Vokietijos reikalas. Piliečiai raginami bunkerius panaudoti kaip vasarnamius. Visiems gerai žinomas vokiečio prisirišimas prie daržo ir užmiestyje esančio namelio. Tačiau eilinis vokiečių baidosi tokios nuosavybės, nes kada nors, specialaus potvarkio dėka, jis gali būti priverstas bunkerį pašalinti savo paties lėšomis, o tokia operacija pareikalautų 20 — 50.000 DM.

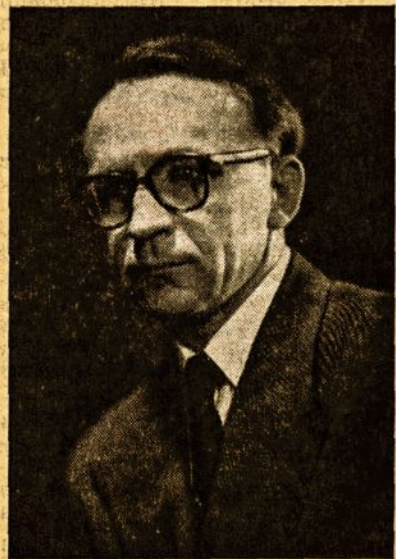
Šiuo metu spygliuotu Hitlerio palikimu naudojasi kaikurie apylinkės ūkininkai — bunkeriuose jie laiko bulvių atsargas, o išradin-gesnieji jau pradėjo auginti grybus ir raugti kopūstus.

Vyt. Kastytis

CABRAMATTA HOTEL

Tel. UB 1619

moderniausias viešbutis prie Cabramattos golfininko tilto. Geriausias RECHES alus ir pilnas pasirinkimas vietinių ir užsieninių gėrimų. Užsakymai pristatomi į namus. Vakaraus — gera muzika.

V. Kazokas
dabartinis M.P. Redaktorius

NAUJA STEPONO KAIRIO KNYGA

Vienas iš poros tebegyvenų Lietuvos nepriklausomybės akto signatarų prof. Steponas Kairys, kuris šiuo metu gyvena Amerikoje, išleido naują savo atsiminimų knygą "Tau, Lietuva". Atsiminimuose autorius liečia laikotarpį tarp 1905 metų ligi nepriklausomybės atgavimo. Knyga paremta dokumentine medžiaga ir nuotraukomis. Pirmoji S. Kairio atsiminimų knyga "Lietuva budo" išleista 1957 m. Autorius šiuo metu eina jau 86-sius metus ir paskubomis rengia trečią savo atsiminimų tomą, liečiantį nepriklausomybės laikotarpį.

NAUJAS ORGANIZUOTAS VIENETAS

PASIKALBĖJIMAS SU PEREITŲ METŲ PABAIGOJE ĮSISTĖGUSIOS SYDNEY LIETUVIŲ MEDICINOS GYDYTOJŲ DRAUGIJOS PIRMININKU DR. IRVIU VENCLOVU.

KAS PASKATINO ĮSTEIGTI SYDNEY LIETUVIŲ GYDYTOJŲ DRAUGIJĄ?

Lietuviškai veiklai palaikyti Sydneyje turime bendruomenės apylinkes, įvairias kultūrinės organizacijas ir profesines draugijas. Padidėjus gydytojų skaičiui, kilo reikalas susiburti ir gydytojams. Faktiškai, šią draugiją pasukubino įsteigti Amerikos Lietuvių Gydytojų Sąjunga, kuri per "Mūsų Pastogę" 1962.10.10 d. kreipėsi į Australijos lietuvių gydytojus prašydama įsijungti į projektuojamą Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjungą. Pritardamas šiai idėjai, ėmiausi iniciatyvos suburti Sydney gydytojus. Steigiamasis Sydneyjeus medicinos gydytojų susirinkimas įvyko 1963 m. birželio 30 d., kur pritarta draugijos įsteigimui ir išrinkta preleminarinė valdyba iš Dr. I. Venclovo ir Dr. V. Barkuvienės, pavesdama jai paruošti draugijos įstatus ir sušaukti medicinos ir dantų gydytojų bendrą susirinkimą. Antrasis susirinkimas įvyko 1963 m. gruodžio 1 d., kuriame buvo išrinkta 2 metų kadencijai valdyba: pirmininkas Dr. I. Venclovas, vicepirmininkas L. Petrauskas ir sekretorius — išdinininkas dantų gydytoja B. Jarembauskienė. Šiuo metu draugijai priklauso 16 narių, iš kurių yra 10 medicinos gydytojų ir 6 dantų gydytojai. Reikia tikėtis, kad narių skaičius didės, nes kasmet baigia naujų gydytojų.

KOKIE YRA DRAUGIJOS TIKSLAI?

Pagal priimtus įstatus draugijos tikslas yra:

- a) siekti /profesinės-mokslinės pažangos,
- b) palaikyti draugiškus ryšius tarpusavyje ir su kitur gyvenančiais draugijomis,
- c) skatinti ir bendradarbiauti Pasaulio Lietuvių Gydytojų Biuletene,

Kasmet Sydneyje vis gausėjant lietuviams gydytojams išskilo reikalas juos suburti į profesinį vienetą ar draugiją. Šios iniciatyvos ėmėsi jaunas ir energingas gydytojas Dr. Irvius Venclovas, kurio pastangomis šiandien

d) globoti ir palaikyti ryšius su medicinos ir odontologijos studentais,

e) dalyvauti lietuvių kultūrinėje ir visuomeninėje veikloje.

KAIP PROFESINIAI SUSITVARKĖ LIETUVIAI GYDYTOJAI?

Iš 16 draugijos narių tikrai 5 asmenys yra baigę visus mokslus čia Australijoje, gi visi kiti turėjo Lietuvos arba Vokietijos diplomus. Kaip žinome, Australijos valdžia nepripažįsta kitų valstybių diplomų ir todėl lietuviams gydytojams teko dirbti pašalinį darbą, arba, norint įgyti gydytojo teises, reikėjo papildomai studijuoti dar 3 metus. Trys medicinos gydytojai ir viena dantų gydytoja pasiryžo studijuoti ir sėkmingai baigė Sydney universitetą. Vėliau, N.S.W. steito valdžia išleido įstatymą, pagal kurį medicinos gydytojams, išlaikiusiems specialius egzaminus ir išdirbus 5 metus paskirtose vietose bei liginėse, buvo suteiktos praktikos teisės, gi dantų gydytojams tos teisės buvo suteiktos sėkmingai baigus vienerių metų kursų. Šiuo įstatymu pasinaudojo 7 draugijos nariai. Šiuo metu, berods, visi lietuviai gydytojai, gyvenę N.S.W. ribose, dirba savo profesijoje.

Dabar 11 gydytojų verčiasi privačia praktika ir 5 gydytojai dirba liginėse. Iš dirbančiųjų liginėse 3 gydytojai ruošiasi specialybei (psichitrija, chirurgija, vidaus ligos).

turime pirmąją Australijoje Lietuvių Gydytojų ir Dantų Gydytojų Draugiją. Norėdami plačiau liet. visuomenę supažindinti su šia draugija ir jos užsimojimais, kreipėmės į jos pirmininką su kėletu klausimų.

KOKIE ŠIOS DRAUGIJOS ATEITIES PLANAI?

Norint sėkmingai įvykdyti įstatuose numatytus tikslus, būtina

Antrojo Sydney gydytojų susirinkimo, įvykusio 1963-12-1 d., dalyviai iš kairės į dešinę: B. Vingilis medicinos gydytojas, B. Jarembauskienė dantų gydytoja, K. Bagdonavičius dantų gydytojas, V. Barkuvienė medicinos gydytoja, I. Bagdonavičienė medicinos gydytoja, I. Venclovas medicinos gydytojas, L. Zarembaitė dantų gydytoja, V. Kišonas medicinos gydytojas, O. Grudžinskienė dantų gydytoja, K. Gumeniukienė dantų gydytoja, T. Nakutienė medicinos gydytoja, L.E. Petrauskas, medicinos gydytojas.

KOKIU BŪDU GYDYTOJŲ DRAUGIJA GALĖS DALYVAUTI VISUOMENINĖJE VEIKLOJE

Pagal Australijos įstatymus, gydytojai yra varžomi viešame gyvenime. Be to, gydytojai, kurie verčiasi privačia praktika, yra labai užimti ir jiems mažai belieka laiko net privačiam gyvenimui. Tačiau, kiek leis sąlygos, ši draugija stengsis prisidėti prie lietuviško darbo. Kaip žinome, dalis gydytojų jau reikišiai veikloje skatydami paskaitas, bendradarbiaudami spaudoje, piniginiai remdami menininkų parodas ir veikdami atskirose organizacijose.

turėti artimus narių tarpusavyje ryšius, kas pirmoje eilėje ir bus siekiama padaryti. Be to, mes norėtume, kad visi gydytojai, gyvenę N.S.W. ribose, įsijungtų į šią draugiją. Taipogi norėtume turėti artimą kontaktą ir su medicinos ir odontologijos studentais. Visi gydytojai, kurie dar nėra nariais, prašomi atsiliepti šiuo adresu: Dr. I. Venclovas, 9 Lemnos St., Homebush, N.S.W. Tel. UM 6208.

Be veikiančių organizacijų dar naujos gydytojų draugijos įsteigimas kitiems galėjo sukelti įvairių komentarų. Tačiau aš noriu pabrėžti, kad ši draugija yra labiau profesinio pobūdžio ir ji nebus konkurentė, bet greičiau talkininkė jau esančioms organizacijoms.

KOKIOS PERSPEKTYVOS ĮKURTI VISOS AUSTRALIJOS LIET. GYDYTOJŲ SĄJUNGA?

1962 metų pabaigoje Adelaidės gydytojų (dr. J. Mikužis ir dr. A. Jankus) pastangomis buvo norėta sušaukti Australijos lietuvių gydytojų suvažiavimą Adelaidėje ir įsteigti tokią sąjungą, bet suvažiavimas, atrodo, neįvyko. Gal būtų geriau, kad pirmiausia suorganizuotų didesnių kolonijų gydytojai ir tada atskirų draugijų valdybos kartu susitarusios sušauktų suvažiavimą visiemis patogiu laiku ir vietoje ir išrinktų visos Australijos lietuvių gydytojų Sąjungos vadovybę.

Sydney Lietuvių Gydytojų D-ja yra priimta Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjungon nuo 1963.12.15 d. ir Centro Valdyba dėkodama už draugijos suorganizavimą linki nariams laimingų 1964 metų.

tuonerių įtempto darbo metų, pirmas atostogas priverstinai turėjo praleisti Dainavos (Varėnos) džiūvininkų sanatorijoje, vėliau Šveicarijoje bei Zakopanėje, Lenkijoje.

1937 m. persikelia į Bubių ūkininkautį, kur be stambaus ūkio priklausė dar lėptipūvė ir plytinė. Be ūkininkavimo Jubiliatas įsijungia į visą eilę ekonominių bei kultūrinių organizacijų. Mes matome jį Bubių pieno perdirbimo b-vės valdybai pirmininkaujant, vartotojų kooperatyvo "Vienybė" valdybai vadovaujant. Jis Bubių pradžios mokyklos tėvų k-to pirmininkas, Bubių jaunėnių ūkininkų ratelio vadovas ir Padubysio j. ūkininkų ratelio globėjas. 1937-44 mokytojauna Bubių žiemės žemės ūkio mokykloje ir yra Padubysio vlč. Tarybos nariu. Tuo pačiu laiku vadovauja Šiaulių apskr. savivaldybės Tarybai bei Finansų Komisijai. Jis vadovauja ne vien Bubių galvijų auginimo kontrolės v-

1964 METŲ MELBOURNO APYLINKĖS PARENGIMŲ KALENDORIUS

SAUSIS

- 5 d. Skautų Laužas — Džiugo Tuntas
- 18 d. Jūros diena — Apylinkės Valdyba kartu su Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugija.
- 25 d. Gegužinė Morningtone — Parapijos Choras.

VASARIS

- 1 d. Mūsų Pastogės Balias — Apylinkės Valdyba.
- 8 d. Blynų Balias — Lietuvių Katalikių Moterų Draugija ir Socialinės Globos Moterų Draugija.
- 16 d. Vasario 16-tos Dienos Minėjimas — Apylinkės Valdyba.

KOVAS

- 7 d. Šv. Kazimiero Minėjimas — Džiugo Tuntas.

BALANDIS

- 4 d. Margučių Balias — Lietuvių Namų Klūbas.
- 17 d. Balias — Parapijos Choras.
- 25 d. Šv. Jurgio Minėjimas — Džiugo Tuntas.
- 26 d. Skaučių Loterija.

GEGUŽIS

- 2 d. Lietuvių Namų Klūbo Alutis — Lietuvių Namų Klūbas.
- 15 d. Balias — Lietuvių Katalikių Moterų Draugija.

BIRŽELIS

- 6 d. Pobūvis — Sporto Klūbas Varpas.
- 14 d. Birželio trėmimų minėjimas — Pabaltiečių Komitetas.
- 20 d. Joninės — Socialinės Globos Moterų Draugija.

LIEPA

- 3 d. Melbourne Dainos Sambūrio Balias — Dainos Sambūris.
- 18 d. Sporto Klūbo "Varpas" 15-kos Metų Sukaktuvinis Balias.
- 25 d. Lietuvių Namų Metinis Susirinkimas ir Pobūvis — Lietuvių Namų Klūbas.

RUGPJŪTIS

- 15 d. Pobūvis per Šv. Roką — Lietuvių Namų Klūbas.
- 29 d. Koncertas — Parapijos Choras.

RUGSĖJIS

- 5 d. Talkos Metinis Susirinkimas.
- 12 d. Metinis Bendruomenės Balias — Apylinkės Valdyba.
- 13 d. Tautos Šventės Minėjimas — Apylinkės Valdyba
- 25 d. Šiupynys ir alutis — Melbourne Dainos Sambūris.

SPALIS

- 16 d. Lietuvių Namų Klūbo Metinis Balias — Lietuvių Namų Klūbas.
- 25 d. Dainos Sambūrio Metinis Koncertas — Melbourne Dainos Sambūris.

LAPKRITIS

- 7 d. Socialinės Globos Moterų Draugijos Alutis — Socialinės Globos Moterų Draugija.
- 21 d. Ramovėnų Metinis Balias — Ramovėnai.
- 22 d. Lietuvio Kario Minėjimas — Ramovėnai.

GRUODIS

- 13 d. Mokyklos Eglutė — Savaitgalio Mokykla.
- 26 d. Dramos Vakarai — M.D. Komitetas.
- 27 d. Tautinių Šokių Pasirodymas — Meno Dienų Komitetas.
- 28 d. Jaunimo Koncertas — M.D. Komitetas.
- 29 d. Dainų Šventė — M.D. Komitetas.
- 30 d. Literatūros Vakarai — M.D. Komitetas.
- 31 d. Naujų Metų Sutikimo Balias — Apylinkės Valdyba kartu su M.D. Rengimo Komitetu.

KALENDORIUS SUDARYTAS 1963 M. GRUODŽIO 22 D.

Melbourne Apylinkės Valdyba

Ausra stovyklavo

Sausio 12 d. baigėsi 15 dienų trukusį Sydneyje skautų "Aušros" tauto stovyklavimą Ingleburne. Jau pirmąją stovyklavimo dieną (28.12.63) palapinių miestai prisipildė uniformuotais skautais, juos atvežusiais tėveliais ir kitais talkininkais. Oficialus stovyklos atidarymas įvyko sausio 1 d. Tik įžengus per puošnius "AUŠROS" stovyklos vartus, žvilgsnis užkliuvo prie iškasto ir papuošto stovyklos stalo. Prie laužavietės lietuviškas šulins su svirtimi, vėliavų aikštė — kryžius ir akmeninis aukuras. Skautiškojo skelbimų lentoje iškabintas rėmėjų sąrašas su pavardėmis: J. Kelertas, K. Belkus, S. Satkauskas, J. Mikus, Mickienė, J. Sadauskas, J. Kurilinskas. Viduryje lentos — Dienos Programa, toliau atskirame lape išvardintas stovyklos etapas: A. Alčiauskas, J. Zinkus, D. Skoriūnienė, H. Antanaitis, M. Rudys ir V. Čižauskas. Viso stovyklavimų — 46.

Be skautų vadų, stovykloje instruktavo: kun. P. Butkus, kun. P. Martuzas, Dr. A. Mauragis, Pov. Laurinaitis ir ponis Šliogerienė. Stovyklos uždarymas įvyko sausio mėn. 11 d. 3 val. p. p. Tautininko įsakymu į vyr. skiltninko laipsnį pakelti: H. Antanaitis ir V. Čižauskas. 3 skautai ir 1 skautė davė skautų įžodį, taip pat jaun. skauto įžodį davė 2 kandidatai. 15 skautų/čių išlaikė pat. laipsnių egzaminus ir taip pat 15 išlaikė įvairių specialybių egzaminus. Stovyklos katilą "sustiprino" Sydneyje Skautų Tėvų ir Rėmėjų komitetas savo pinigine auka. Taip pat, savo duosnią ranką ištisė p. Kelertas ir dar keletas tautiečių. Sausio 12 d. ryte stovyklavimui skirstėsi į namus. Jie išvyko dulkėtomis — apnešiotomis uniformomis, bet su sustiprintu lietuvių skauto pasiryžimu, stengtis būti geresniu Dievo, Tėvynės ir Artimo tarnyboje.

(Nukelta į psl. 6)

ČESLOVAS LIUTIKAS — veikloji asmenybė

(JO 60 M. AMŽIAUS SUKAKTIES PROGA)

Mūsų kaimyninė lietuvių kolonija Naujoje Zelandijoje negausi, bet yra parodžiusi daug tautinio gyvastingumo. Ji suruošia tautinius minėjimus, paskaitas, pamini mūsų tautos žymiuosius rašytojus bei valstybininkus, jos studentai dalyvauja prieškomunistinėse demonstracijose bei mitinguose, organizuoja parodėles. Mūsų bendruomenės laikraštis "Mūsų Pastogė" lanko jos narius ir tuo pačiu laiku glaudų ryšį su mūsų artimaisiais kaimynais.

Todėl jaučiu pareigą šiandien supažindinti mielus "M. P." skaitytojus su ilgamečiu N. Zelandijos Krašto Valdybos pirmininku (1956 — 1961) ir dabartiniu Aucklando Apylinkės Valdybos pirmininku Česlovu Liutiku, neseniai atšventusiu savo 60 m. amžiaus sukaktį. Tai neišsenkamos energijos, didelės veiklos ir nepaprastų organizacinių gabumų asmenybė.

Česlovas Liutikas gimė Buginuose, Tirkšlių vlšč., Mažeikių apskr. Baigęs pradžios mokyklą ir pasirošęs įstoja į Telšių gimnazijos trečią klasę. Jau gimnazijoje jis reikšėsi labai gyvai. Dirba su sportininkais ir yra sporto klubo komiteto nariu, organizuoja jaunimiečius ir nuo 1920 m. nemaža pašvenčia jėgų "Aušrininkų" moksleivių organizacijai, būdamas valdybos nariu ir jos pirmininku. 1922 — 24 m. įsijungia į Telšių savanorių gaisrininkų dr-ją ir buvo vienas aktyviausių gaisrininkų — lipikų. Dar gimnazistu būdamas uoliai įsijungia į švietimo darbą. 1921 — 24 m. mokė Telšių komendantūros karinius istorijos, geografijos ir lietuvių kalbos. Be to mokytojoavo žydų Bethino ir Ješivo mokyklose, kuriose dėstė lietuvių kalbą. Mokytojoavo ir vakarniuose suaugusiems kursuose. Ne-

Č. Liutikas

pamiršo ir spaudos darbo. Jis buvo moksleivių laikraščio "Klasės Draugas" redakcinės kolegijos nariu. Gražiai prisimenu Česlovą kaip sumanų organizatorių. Kai moksleiviai norėjome parsikviesti Vydūną į Telšius su paskaitom, jis aktyviai prie to prisidėjo ir parūpino transporto priemones iš komendantūros parsigabenti Vydūną iš Mažeikių stoties, nes anais laikais dar geležinkelis pro Telšius nėjo.

Č. Liutikas, baigęs 1924 m. Telšių gimnaziją, išklaušė Kauno Universitete matematikos — gamtos fakulteto biologijos skyrių (botaniką). Studijų metais visą laiką buvo seniūnu ir viso fakulteto seniūnu seniūnas, studentų atstovu ir Fakulteto Tarybą, garbės teismo ir studentų atstovybės komisijos nariu. Būdamas didelės iniciatyvos studentu, buvo vienas iš Studentų Gamtininkų Dr-jos steigėjų ir valdybos narių. 1925 — 28 m.

ANTANAS KRAUSAS

ČESLOVAS LIUTIKAS — veikloji asmenybė

(JO 60 M. AMŽIAUS SUKAKTIES PROGA)

buvo Kauno II gimnazijos mokytojas. 1929 įsigijo aukštesnės mokyklos cenzą gamtos mokslams ir kūno kultūrai. Studentaudamas priklausė "Kultūros" būreliui, buvo valdybos nariu bei pirmininku.

1929 m. Č. Liutikas atvyksta į Šiaulius ir čia aštuonerius metus dirba įtemptą darbą Šiaulių Krašto tarybos Dr-joje organizuodamas "Aušros" muziejų. Jo organizaciniai sugebėjimai pasireiškia visu ryškumu. Rinkimas eksponatų, išvykos į kaimus, eksponatų tvarkymas ir visokie kiti organizaciniai rūpesčiai pareikalavo iš jo daug pasisvertimo ir laiko. "Aušros" muziejus yra jo didelių pastangų ir pasišventimo kūdikis. Tiesiog stebėdavaus jo ištverme ir sumanumu, nes esu talkinęs jam su savo mokiniais renkant eksponatus po kaimus. Be savo tiesioginio darbo, jį matėme visur dalyvaujantį ir aktyviai įsijungiantį: neturtinigiems moksleiviams šelpti dr-joje "Žiburėlis", kalinių, (vėliau žmogaus globos), esperantininkų, Gyvulių globos, šiauliškių studentų dr-jose, turizmo s-goje, Kultūros švietimo dr-joje, Pavolo Višinskio liaudies universitete, Rotary klube, smulkaus kredito banke, savanorių gaisrininkų, kooperatyvo "Sodas" valdyboje ir kitose organizacijose. Buvo Šiaulių miesto s-bės, Socialinės Globos komisijos bei liginų klubų Tarybos nariu.

Dirbdamas muziejuje ir priklausydamas visai eilei organizacijų 1928 — 32 m. studijavo ir baigė Dotnuvos Žemės ūkio Akademiją ir įsigijo agronomo diplomą. Buvo paskirtas Radviliškio — Šaulėnų rajono agronomu, skaitė žemės ūkio kursuose paskaitas. Darbas drėgnose muziejaus patalpose pavėikė Jubilato sveikatą ir po aš-

K. DONELAITIS MINĖTAS LIETUVOJE

Lietuvoje K. Donelaičio 250 gimimo metinės pagerbtos susirinkimais, straipsniais bei eilėrašiais. Jis plačiai minimas ir laisvuose Vakaruose, o šie metai Pasaulio Lietuvių Bendruomenės paskelbtai Donelaičio metais. Tačiau abiejose geležinės uždangos pusėse Donelaitis vertintas skirtingai. VLIKas per Lietuvai skirtas valandėles neseniai buvo pažymėjęs: „Donelaičio sukaktis turi ypatingą reikšmę okupuotoje tėvynėje, kur pavergėjas ne tik plėšia lietuviškąjį ūkį, bet ir stengiasi ištrinti Hetuvio sielą ir vieton jos įrašyti savo primityvius ūkius. Tolminkiemio milžino raginimas kovoti už lietuvių sielos grynumą niekad nebuvo toks gyvybinis mūsų tautos reikalas, kaip šiandien“.

Už lietuvišką sielos grynumą, lietuvišką samonę apskritai pavergtoje Lietuvoje nebuvo kalbėta.

Donelaitis verstas artimu bolševikinėmis idėjomis ir kovos su priešpaula, baudžiauninkų gyvenimo meistrišku pavaizduotoju. Just. Marcinkevičius „Literatūroje ir Mene“ (nr. 1) paskelbtame eilėraštyje apie Donelaitį rašė: „Privalamo save nuimt nuo pjeđestalių ir Donelaitį pasodint prie savo darbo stalo...“ Tame pačiame laikraštyje apie Donelaitį, kaip lietuvių tautos pasididžiavimą kalbėdamas A. Venclova pažymėjo, kad Donelaitis prilygsta rusų Puškiniui ir lenkų Mickevičiui, tačiau esą nebūtų teisinga jį vaizduoti revoliucionierium ar naujų socialinių kelių ieškotoju. Kaip ir kitiems atvejais ir Venclova išryškino, kad ypač iškeltina tai, kad Donelaitis

neketęs „įvairių baudžiauninkų kraujo siurbikų“. Venclova klysta pildamas „buržuazinės Lietuvos“ laikus, kai esą Donelaitis buvęs „beveik“ užmirštas. Tai netiesa, nes 1918, 1921 ir 1927 m. lietuviškoms mokykloms Donelaičio raštus buvo pritaikęs Myk. Biržiška, o 1940 m. dar laisvoje Lietuvoje pasirodė su originaliniais rankraščiais ir V. K. Jonyno medžio raizniais „Metų“ leidimas — jis buvo kelis kart pakartotas Lietuvoje, vėliau jo ofseto būdu ir Vokietijoje. Lietuvoje keliamus Donelaičio kūrybos bruožus dar išryškina raš. V. Reimeris. Rašydamas apie „Mūsų pasididžiavimą“ poetas pažymi, kad Donelaitis buvęs realistių pozicijų pradininkas, jis mė-

gins atskleisti valstiečių nuskurdimo priežastis. Reimeris pripažįsta, kad „Metuose“ ypatingai vaizdingai suskambėjusi lietuvių kalba, o jo eilės buvusios nukreiptos „prieš švietimšalius pavergėjus“. L. Gineitis pabrėžia „liaudišką visuomeninę Donelaičio poziciją“, nors esą jis nebuvo išvengęs epochos ribotumo pėdsakų.

Sausio 4 d. Vilniuje surengtame Donelaičio minėjime prezidentė bei partijos bei valdžios pareigūnai, buvo ir literatūros veteranai I. Simonaitis ir V. Mykolaitis — Putinas. Be Maskvos ir Leningrado rašytojų, buvo atstovai literatūrų šiu tautybių: latvių, rusų, ukrainiečių, baltarusių, kazachų, gruzinų, armėnų, azerbaidžanų, uzbekų, kirgizų, turkmėnų ir moldavų. Pagal Korską iš Donelaičio tenka semtis... humanizmo ir demokratiš-

SKELBIMAS

DĖMESIO AUSTRALIJOS LIETUVIAMS!

Turim išleisdę dvi labai svarbias knygas. Viena yra „Dieviškasis Amžius Planas“ arba Švento R a š t o Studijavimas, su braižiniu, pirmas tomas. Šios knygos smulkiai aprašoma kas įvyks visame Pasaulyje Kristaus karaliavimo amžiuje, šiame tūkstantmetyje, apie ką jau buvo išpranašauta prieš tūkstančius metų.

Dabar mes savo akimis matome, kad tos pranašystės laipsniškai pildosi. Aukščiausiai paminėtoje knygoje aprašoma kokia tvarka ir valdžia bus šioje žemėje ir kokios Palaimos bus suteiktos Jėzaus ir Jo Bažnyčios visai žmonijai. K n y g a turi 368 puslapius su drobės apdarais. Kainuoja tik \$1.00.

Antroji knyga — „Laikas Prisiartinio“ (Švento Rašto Studijavimas, antras tomas), nuodugnai aprašo vieną labai Galingą Sistemą, kuri yra nusistatę prieš Tiesą. T e n nurodoma metai kada ji ką veikė ir kokius darbus ji atliko viduramžiuose ir kaip elgėsi su tais kurie nesutiko su jų mokslo ir dvasia.

Ši knyga turi 368 puslapius, irgi drobės apdarais ir kainuoja \$1.00. Taipgi turime Bibliją, Senojo ir Naujojo Testamento, įvairiomis kainomis. Turim Naują Testamentą su gražiu viršeliu, taisyklinga lietuvių kalba. Kaina \$2.00.

Kitos knygos: „Dangiškoji Manna“, su tekstu kiekvienai dienai ir paaiškinimu. Puošniais apdarais, kaina 50 centų. „A u š r o s Giesmės“ su 190 gražių giesmių — 50 centų.

Pilnūs siųskite sykiu su užsakymu knygų. Neturtingiems siunčiame veltui mažas knygytes ir traktatus, pareikalavus jų.

Užsakymus siųskite šiuo adresu: L. B. S. A. 212 East 3rd Street, Spring Valley, Illinois. U.S.A. (61362)

Po susirinkimo buvo koncertas. Žinoma, nebuvo apsieita be rusų liaudies dainų, o pats žymiausias įvykis buvo komp. A. Račūno poema „Metai“ mišriam chorui ir vargonams pagal K. Donelaičio tekstą. Poema turėjo dvi dalis ir finalą, o vargonais palydėjo K. Kaveckas.

Sausio 5 d. visos iškilmės baigtos platesniais aprašymais režiminėje spaudoje ir ... netrukus, neskaityti vieno kito minėjimo kitose Lietuvos vietovėse (ir laukiamo Maskvoje), apie Donelaitį jau įsiviešpatavo tylą — neberašo nei spauda, nebekalba radijas. Matyti, Maskvai ne prie širdies ryškesnis lietuvių sielos poeto iškėlimas, nors ir bandyta kiek daugiau iškelti jo „realistines pozicijas“ ar vad. liaudiškumą. (E)

pijos choras, vadovaujamas J. Juškos padainavo 6 dainas. Jungtinis choras išpildė keturis muzikos kūrinius. Girdėjus aukščiausiai chorą, tenka pabrėžti, kad abu chorai padarė pažangą ir išpildė pasirinktas dainas darniau ir geriau, kaip anksčiau. Melbournio parapijos choras dar jaunas ir žalokas, dainavo dar nedrąsiai ir nelaisvai.

Gruodžio 29 d. jau anksčiau minėti abu chorai išpildė 10 religinės muzikos kūrinių giedodami jungtinio choru ir pavieniai. Toks religinės muzikos koncertas, įvykęs šv. Jono bažnyčioje, įvyko pirmą kartą ir labai sėkmingas. Dar Lietuvoje, šiauliuose, šv. Jurgio bažnyčioje, reguliariai vykdavo panašūs koncertai, kuriuos tautiečiai mieliai lankė ir su pasigėrėjimu išgyvendavo religinės muzikos meną. Taip pat Vokietijoje po karo, Detmole, esu nekartą lankęsis religinės muzikos koncertuose ir išgyvenęs pakilių valandų. Pasigėrėjau ir Melbournie suvoktu religinės muzikos koncertu. Po jo man atėjo mintis, kad Melbournio parapijos choras geriau tegiedotų šventas giesmes bažnyčioje ir ruošytų religinės muzikos koncertus. Abejoju, ar sveikas dvylypumas Melbournui. (a.k.)

RAŠINIO KONKURSO

LAIMĖTOJAI

ALB Krašto Kultūros Tarybos Lituanistinės Sekcijos paskelbtąjį rašinio konkursą „Darius — Girėnas Atlanto nugalėtojai“ laimėjo I-mą vietą Jurgis Meiliūnas ir II-rą vietą Andrius Baltrūnas. Laimėtojams buvo įteikta dovanos po dail. VI. Vijeikio knygą — „Lietuva, mano tėvų žemė“.

LINKSMAS

KAMPELIS

DIAGNOZĖ!

Telegrafo išradėjas Samuelis Morzė buvo neblogas dailininkas. Kartą jis nutapė paveikslą, vaizduojantį žmogų mirties agonijoje. Pirmasis žiūrovas, pamatęs paveikslą, buvo jo draugas gydytojas.

— Kokia jūsų nuomonė? — paklausė Morzė gydytoja, kuris geroką pusvalandį labai atidžiai tyrinėjo paveikslą.

— Mallarija!

APSVERTĖ KARSTĖ

Markas Tvenas, būdamas Arizonos laikraščio meno kritiku, dalyvavo keliaujančio teatro spektaklyje, kuris rodė „Hamletą“.

Sekandčią dieną laikraštis išspausdino Marko Tveno straipsnį, kuris prasidėjo tokiais žodžiais:

„Jau seniai specialistai ginčijasi, kas parašė „Hamletą“ — Šekspyras ar Beconas. Dabar šis klausimas pagaliau gali būti išaiškintas. Reikia tik atidaryti jų karstus ir tikrąjį „Hamletą“ autorių lengvai pažinsime — jis bus apsivertęs karstė.“

Suvalkietis, atvykęs į Kauną pamatė Nemune skęstantį žmogų, kuris šaukėsi pagalbos.

— Ar tu moki kalbėti rusiškai?

— Klausia suvalkietis.

— Taip, drauge, aš mokiausi...

— Matai, jei vietoj rusų kalbos būtumei mokėsis plaukti, tai šiandien nereikėtų skęsti...

— Ką vakar girdėjai koncerte?

— Daug, Petraičiai skiriasi.

Jurgutis bankrutavo ir Antanaitis vyksta į Europą.

PAVASARIO LINKSMYBĖS

(Tęsinys)

Tu, paukštelė miels! ne poniškai prisivalgai. Riebiūs mūs lašiniai bei dešros tau nepatinka, Ir keptų bei virtų valgių mūsų nenori. Tu nelūbiji pyragų neigi ragaišiu. Irgi nevožiji gardžiausio gėrimo ponų, Bet, pasiočiusi prastai, tik vandens trokšti. Tik n'uzmiršk, gaidau, perdaug giedodama valgti Imk drąsą, nečėdyk, kas mums bimbina galvas. Valgyk sav sveika, kad nori, vabalą margą! Valgyk grikvabalius, muses ir dyviną žiogą. Valgyk skruzdėles ir jų negimusią veislę; Bet ir mūs paminėk, į mūsų girią parėjus, Kad dainuodama dar ilgiaus savo vasarą švęsi. Ir „Jurgut, kinkyk, paplak, nuvažiuok“ pasakysi.

Tu, niekings žmogau, mokinkis čia pasikakint, Kad tav kartais tropijas skūpai prisivalgyt. Į paukščius žiūrėk! vienas prastą kirminą kramto, O kitsai, stokodams grūdo, gnyba žolelę. Juk ir jie kasmet, mūs atlinkę sukelia, Kūdą vis ir alkstantį pavasarį randa; O vei, todėl tik nei viens niekados nesiskundžia. Tav, žmogau, miels Dievas daug daugiau dovanų,

O tu dar niurni, kad kartais alkaną dieną Ar skūpūs čėsus sulaukęs šūpinį gramdai? Taip sumišai besijuokiant, štai užims pasikėlė, Ir tuojaus erelis rėkdamas pasirodė. „Tic“, tarė jis, „pulkai susirink, liaukitės ošti Ir tiktai klausyk, ką mes jums pasakysim“. Štai, tuojaus visi pulkai, girdėdami šauksmą, Iš visų pašalių susilėkė, jam pasirodė. „Štai“, mes jūs tarnai! Ką vėlys jūsų malonė?“ „Mes“, atsiliepdams jiems erelis, „norime taryt, Kaip jūsų mylsta žiemos bėdoj išsilaukėt? Ar pristokot ko, ar kas tarp jūsų pagaišo? Rasi ką šeškas ar baisinga pelėda sudraskė, Mažu ką vanags ar kiaunė kopinėdama smaugė, Mažu ką neprietelius žmogus mums numušė

Ar kytrai nei koks klastorius gyvą pakorė, O paskui prisiėst skauradoj iškepė bėdžių“.

Taip ereliui klausiant ir aštriai tyrinėjant, Gandras ant savo lizdo, nei koks pons išsiplėtęs

Bei besikloniodams ir vis linksmai šokinėdams, „Dievs, tarė, svieta šį sutverdamis ir budavodams, Daugel tūkstančių gyvų suvėrimų leido Ir kožnam savo valgi bei gyvatą paskyrė; Juk visur, kur žiūrim tik, dyvai pasirodo. Pulką šį Sutvertojis į vandenį siuntė, O anam ant orų plaukt sparnus dovanoj. Daug gyvų daiktų po medžišas giriose slapos, O kiek ant laukų linksmai plezdendami laksto Ar pas žmones ant kiemų čypsėdami bruzda. O vei kožną Dievs vis su pasimėgimu sotin. Kartais tropijas sulaukt ir alkaną dieną, Kad visur perdaug baisybės darganų teška, Ar kad dėl žmogaus griekų Dievs vargina svieta. Neprietelis žmogus daugysk mus gandina

Irgi bičiulių bei genčių mums numušą daugel. Kartais nuo vaikų meilingus atskiria tėvus Ar augštai kopinėdams paukščių pavagia veislę. Sykais vargantiesiems nei koks geradėjas, Grūdus patvoryj barstydamas ragina valgti; O štai, kad tarp mūsų kas ką lest pasidrašin, Su tinklais glūpiams draugams iškadą padaro Ir su provyta pūčka tikt muša, tikt muša! Ir tarp paukščių, rods, tūls kytras randasi

Kurs gardžiai prisiėst slaptoms savo numušą, Vanags, ans klastorius, ir pelėda jo dumčius, Ir varnai su varnomis, ir jų draugala šarka Daug kasmet, kaip žinom, išgaišina nabagų; Bet toksai razbaininks dar tarp mūs nesirado, Kaip žmogus tūls yr, kad jis smaguriaut išsižioja“.

Taip besipasakojant, dyvų dyvai pasidarė. Balsas nei nuskestančio, sušuko nešvankiai, Ir vis „gelbėkit, ak! gelbėkit“ padusėjo. Tuo visi pulkai to garso taip nusigando, Kad ir pats erelis jau kribždėti nedrįso; Tik šikšnosparnis dar viens su pilka pelėda Iš baurių pašalių pamaži pasidrašino lįsti Ir tikrai tyrinėti, koks striokas ten nusitiko.

(Bus daugiau)

RINKOJE PASIRODĖ

BALTIC VODKA

Gaminama lietuvių ir yra augščiausios rūšies. Pardavinėjama visoje Australijoje. Sydnejuje reikalaukite pas M. PETRONĮ 152 Liverpool Rd., Enfield, tel. UY 5727.

BALTIC MANUFACTURING CO. PTY. LTD.
Cnn. Newman St. and Institute Lane Semaphore, S.A.

apylinkės L. R. Kryžiaus įgaliotiniu. 1948 — 51 m. pirmininkavo Austrijos Lietuvių Bendruomenės Valdybai. 1948 m. ilgesnį laiką išguldė džiovininkų sanatorijoj prie Salzburgo, o vėliau prie Insbrucko, kur išgyveno sunkią plaučių operaciją. 1949 m. grįžo stovyklon ir ėjo policijos viršininko bei IRO stovyklos vicedirektoriaus pareigas iki emigracijos į N. Zelandiją.

1951 m. atvyko su šeima į N. Zelandiją. Kiek apsidairęs naujame krašte, 1952 m. jis suorganizavo Aucklando lietuvių bendruomenės apylinkę ir jai pirmininkavo, įsteigė lietuvių savaitgalio mokyklą ir joje mokytojavo. Iš pradžių buvo trys mokinių grupės, vėliau tik viena. Smarkiai emigruojant mūsų tautiečiams iš N. Z. į Ameriką ir Australiją, lietuvių kolonija labai sumažėjo. Šiuo metu Č. Liutikas vis nenuleidžia rankų ir moko pavienius mokinius lietuvių kalbos. 1956 — 61 m. Jubilatas buvo N. Z. Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybos pirmininku, suredavo keletą informacijos biuletenio „N. Z. Lietuvis“ numerių. Nuo 1962 m. pradžios eina vėl Aucklando L. B. V-bos pirmininko pareigas. Yra Pasaulio Lietuvių Archyvo atstovu N. Zelandijoj. Dalyvauja Baltų Klube, kurį laiką buvo Vykdomojo K-to nariu bei Baltų K-to pirmininku. Yra aktyviai įsijungęs ne vien į lietuvišką veiklą, bet taip pat dalyvauja ir vietinėse organizacijose. Jis visą laiką priklauso N. Z. R. Kryžiui, 1956 — 57 m. buvo išrinktas jo komiteto nariu. Aktyviai reikišias Aucklando N. Z. numizmatikų dr-joj, skaitė paskaitų apie Lietuvos pinigų, yra tos dr-jos knygynininku, priklauso Horticultural Society (sodų, gėlių, vaisių ir daržovių auginimo dr-joje. Savo darbovietėje veda savišalpos klubo piniginę atskaitomybę.

Jubilato didžiausias draugas ir vienintelis jo džiaugsmas yra spauda: knygos, žurnalai ir laikraščiai. Žymią uždarbio dalį jai išleidžia. Ir emigracijos jau yra surinkęs didoką senovinių pinigų ir pašto ženklų rinkinį. Jubilato silpnybė — šachmatai. Juos lošdamas išgyvena geriausią poilsį. Tik

MES JAU PADARĖME EILĘ PAMINKLŲ MIRUSIEMS JŲSŲ BENDRUOMENĖS NARIAMS!

L. PAGES

MONUMENTAL MASON,

10 RAILWAY STREET, LIDCOMBE — TEL: YX 8781 — sąžiningiausiai pagamins Jūsų užsakytoji paminklą mirusiajam giminaičiui ar draugui pagerbti.

XIV-ji SPORTO ŠVENTĖ MELBOURNE (3)

NAŠIAUSI KREPŠININKAI

Per visą sporto šventę, daugiausiai įmetusių krepšinių sąrašas: Vyrų grupėje daugiausiai taškų įmetė Sydney Kovo jauniai Grudzinskas 98 (iš jų 79 taškai atsiekti per jaunių varžybas), 2. Andrikonis (Hobartas) — 76, 3. Ignatavičius (Adelaide) — 49, 4. V. Bražionis (Geelongas) — 46, 6. Gumbys (Adelaide) — 44, 7. Levickis (Adelaide) — 41,8. Daugalis (Adelaide) — 40 ir S. Lukoševičius (Sydnėjus) — 40, 10. Mačiulaitis (Melbournas).

Moteryų grupėje daugiausiai įmetė Andriusytė (Adelaide) — 39, 2. Paulauskaitė (Sydnėjus) 36, (iš jų 24 taškai įmesti per jaunių varžybas), 3. Vyšniauskaitė (Adelaide) ir Atkinson (Adelaide) po 29, 5. Gudaitė (Melb.) — 26, 6. L. Motiejūnaitė (Sydnėjus) 25, 7. Meškauskaitė (Sydn.) — 23, 8. S. Motiejūnaitė (Sydn.) — 22, 9. Šiukštėytė, Pečiulytė (Adelaide) ir R. Krivickaitė (Adel.) po 17.

BAUDŲ METYMAS

Komandinėse baudų metymo varžybose vyrų grupėje nugalėtojais tapo Hobarto Perkūnas, sumetęs 14 baudų. Antrojoje vietoj liko Adelaide — 10, trečiojoje vietoj — Sydnėjus, kurio krepšininkai pirmą kartą, surinkę su Geelongu po 8 baudas, persivairšus Sydnėjus įmetė 25 ir Geelongas — 10. Penktos vietos liko Melbournas. Dalyvaujant varžybose individualiniai daugiausiai įmetė: Daniševičius (Sydnėjus) — 12, Lapšys (Sydnėjus) — 10, Visockis (Adelaide) — 8 ir Andrikonis (Hobartas) — 6.

LAUKO TENISAS

Šiose pirmenybėse gruodžio 28-30 d.d. (Carinda Tennis Courts) lietuvių sporto švenčių naujokas Algis Gavelis ne tik sumaniai pravedė varžybas, bet ir pirmu bandymu tapo lauko teniso čempionu.

KOMANDINĖSE vyrų pirmenybėse favoritams Adelaidės sportininkams D. Atkinson ir J. Clayton — Smith (S. Zablavskui) tvirtai pasipriešino Melbourno reprezentantai. J. Clayton-Smith įveikė veteraną, IX-sios šventės nugalėtoją V. Ramošį 6:4, 6:4, bet D. Atkinson "nerado vaistų" prieš pirmą raketę žaidusį Varpo atstovą A. Gavelį ir pralaimėjo 1:6, 2:6. Lemtingas dvejetainio susitikimo pirmas setas nesėkmingas favoritams, bet geriau susižaidę adelaidiškiai įveikė Varpą įtikinančiai 5:6, 6:3, 6:0 ir prieš rimčiausią priešiną pasiekė 2:1 pergalę. A. Šimkus tvirtai pasipriešino prieš D. Atkinson (6:5, 2:6, 3:6), bet Adelaidės sportininkai pasiekė 3:0 pergalę prieš Geelongą. Tokia pat pasekmė jie įveikė ir Sydnėjus. Melbournas — Geelongas 3:0. Melbournas — Sydnėjus 3:0. Geelongas — Sydnėjus 3:0. Varžybų lentelė: 1. Adelaide, 2. Melbournas, 3. Geelongas, 4. Sydnėjus.

INDIVIDUALINĖSE pirmenybėse vyrų vienetų finale Algis Gavelis (Melb.) įveikė J. Clayton-Smith (Adel.) 4:6, 6:2, 6:2. J. Clayton-Smith stipriai atakuodamas prie tinklo, laimėjo pirmą setą, bet vėliau žaidimo iniciatyvą perėmė komandinėse varžybose pralaimėjimo nepatyręs Varpo reprezentantas ir pasiekė pelnytą pergalę.

Naujas Australijos lietuvių lauko teniso čempionas Algis Gavelis 26 mt. amžiaus komercijos studentas. Šį sportą kultivuoti pradėjo prieš 10 metų mokykloje. Šiuo metu atstovauja Melbourno universitetą ir East Coburg teniso klubą. 1962 m. Viktorijos Country Club organizuoto turny-

Moteryų baudų metymo varžybas laimėjo Sydnėjus — 8 (pakartotiniai ir 8), 2. Adelaide — 8 (pakartotiniai — 3), 3. Melbournas — 7. Varžybose individualiniai daugiausiai įmetė: Šiukštėytė (Adel.) — 6, Adomavičiūtė (Melb.) — 4, Čepulytė, Čelkytė ir Paulauskaitė (visos Sydnėjaus) po 3.

LIETUVIŲ RINKTINĖS

Šventei pasibaigus visų komandų treneriai, balsavimo keliu, išrinko Australijos lietuvių vyrų ir moterų rinktines. Jos yra: VYRU — Ignatavičius, Gumbys, Atkinson ir Daugalis (visi iš Adelaidės), Soha ir A. Vaišutis (Melbournas), Andrikonis (Hobartas), Lapšys, Kriaucevičius ir Lukoševičius (Sydnėjus), Šutas (Geelongas). Vyrų treneriu išrinktas Adelaidės Vyties treneris Petkūnas. Šiai rinktinei teks žaisti su atvykstania Amerikos lietuvių krepšinkininkų rinktine.

Moteryų Rinktinei: Andriusytė, Šiukštėytė, Atkinson, Pečiulytė (Adelaide), Paulauskaitė, L. Motiejūnaitė (Sydnėjus), Adomavičiūtė, Gudaitė (Melb.), Akelytė, Fromaitė (Hobartas). Moterų treneriu išrinktas — Merūnas (Adelaide).

NUOMONĖ APIE KOMANDAS

Vyrų, Adelaidės Vytis, jau eilę metų laimėjusi šventės krepšinio pirmenybes ir šiais metais užtikrintai gavo pirmąją vietą. Komanda yra susicementavusi, daugelis žaidėjų turi ilgų metų patirtį aikštėje, todėl žaidimo metu nesimato jokio didesnio jaudinimosi. Atrodo, kad prie dabartinio vyrų lygio dar ne-

ro individualinių pirmenybių vienetų laimėtojas. Žaidimas šlifluotas, stipriai servuoja bei atakuoja ir puikiai gina. Titulas tvirtose rankose.

Gerą įspūdį paliko J. Clayton-Smith, A. Šimkus ir D. Atkinson žaidimas. Bendrai paėmus vyrų grupėje žaidimo lygis žymiai pakilęs.

MERGAICIŲ VARŽYBOS

Komandinės pirmenybės neįvyko, tik draugiškose rungtynėse Adelaidės mergaitės atsirevanšavo Geelongui (3:0) už pereinamųjų metų pralaimėjimą.

INDIVIDUALINĖSE varžybose vienetų finale 13 mt. amžiaus Aldona Morkūnaitė (Adel.) po atkaklios kovos įveikė R. Akenytę (Geel.) 6:5, 3:6, 6:2. R. Akenytė žaidė kovingai, stipriai atakavo, bet jaunoji čempionė pasiekė pergalę pelnytai.

Aldona, veterano A. Remeikio krikšto dukte, šį sportą pamėgo tik pramokusi bėgioti. Progresavo aukštos klasės trenerių priežiūroje, laimėjo eilę trofėjų mokyklos varžybose. Titulas pavyzdingos sportininkės rankose.

MISRAUS dvejetainio kovoje Adelaidės reprezentantai D. Atkinson — A. Morkūnaitė prieš J. Clayton-Smith — M. Kerulytę. Po permainingos kovos, titulas atiteko pirmiesiems 3:6, 6:2, 6:1.

R. Sidabras

PŪKINĖS KALDROS

PLUNKSNINIAI MATRACAI, PAGALVĖS, LOVOS SKALBINIAI, kaip įpilai ir užvalkalai 63" (160 cm.) platumo, galima gauti firmoje

R O S E

38 WASHINGTON STREET, BEXLEY, N.S.W.

Rockdale stoties.

SKYRIUS: Flemings Corner Shop, 181 Queen St., St. Marys, N.S.W.

Mūsų atstovas Jus aplankys kiekvienu metu.

Prašius duodamos ir išimokėjimui. Mes kalbame vokiškai.

greit adelaidiškiai ras sau rimtų varžovų sporto švenčių metu.

Melbourn Varpas. Komanda jau keli metai kaip stovi tame pačiame lygyje, nei kyla nei krenta. Trūksta darnesnio susižaidimo ir geresnių metimų, ką, žinoma, galima būtų atsiekti, įdėjus daugiau darbo ir vėliau įtraukus jaunesnių jėgų.

Geelongo Vytis gana ryžtin-

gai sukovoją aikštėje, tik trūko komandai geresnių metimų ir ypatingai buvo blogai išnaudamos baudos, kas pakenkė ir kai kuriems rezultatams. Ar nebūtų jau laikas komandai iš atgyvento zoninio dengimo pereiti į individualų?

Sydnėjaus Kovas galima laikyti ūpo ir nuotaikos komanda. Jeigu visi "nepavargę" ir gerai pailsėję, tai pasirodys neblogai, kitu atveju, lengvai pasimeta. Pagrindinės klaidos: dėl sviedinio nekovojimas prie priešo,

XIV-sios Sporto Šventės atidarymo metu kalba v-bos pirmininkas Jurgis Jonavičius.

ALFAS Foto N. Butkūno

Šventės nuotrupos (3)

(Atkelta iš psl. 5)

NORS ADELAIDĖS vyrų krepšinio komanda ir neturėjo sau didelių konkurentų pirmosios vietos gavimui, tačiau, žaidžiant su Hobartu ir prieš pat rungtynių galą 25-iais taškais, aikštėje ir už jos ribų vyko didžiausias susijaudinimas, kad net Vyties atsargininkai negavo sviedinio paliešti, mat jau ir mes išmokome iš australų "betuoti", o šį kartą nematėme kokių nors uždėta, duodant 30 taškų "forą". Žvelgiant iš sportinio taško įdomu, kas geriau būtų: duoti visai komandai pažaisiti, ar patenkinti kelių asmenų piniginius interesus?

DAUGUMAS ŠVENTĖS dalyvių laužė sau galvas, nežinodami kodėl Adelaidės vienas iš žinomųjų sporto veteranų, su kūnu ir "dūšia" atsidavęs stalo tenisiui ir ilgą laiką šiai sekcijai vadovavęs, staigiai šį darbą perdavė kitam asmeniui? TAIP kodėl jis, būdamas vienas iš gerųjų Adelaidės šoferių ir šventę atvažiuojo pats vienas? ATSAKYMAS. Palikęs stalo teniso sekciją, jis perėmė vadovauti lauko teniso sekcijai, kurioje šiuo metu yra tikrai puikūs ir gražūs žaidėjai. Dėl važiavimo šventėn, tai daug geriau yra pačiam vienam kurti savo ir kitų ateities planus.

JEIGU KAM BUVUSI šventės suteiktą keletą žilų plaukų ir atėmė gal net keliolika svarų svorio, tai tuo asmeniu tikrai buvo šventės "bosas" Varpo pirmininkas p. Bladzevičius, kurį visos šventės metu galima buvo matyti su glėbiu popierių lakstantį iš vienos vietos į kitą ir tikrai neapsiriksiu pasakydamas, kad jis prisilakstė daugiau negu bent kuri visa krepšinio komanda. Stebėtina ir malonu buvo matyti jo Ponį jį besivaikantį, kuri jeigu tik ji su gaudavo, o tas būdavo gana sunku.

padaryti, tuoj siūlydavo ar tai sustingti, ar tai vaivandeniu, o galų gale net ir savo darbu jam padėti. Tikrai po visos šventės malonu dabar paatostogauti.

VIENTAS IŠ LIODNIAUSIŲ šventės organizatorių šiais metais buvo Varpo "Tėvas", kuris, nesulaikęs savo prieteliaus varžovo iš Sydnėjaus, visą dėmesį nukreipė į piniginius reikalus ir, to pasekoje, turėjo ilgą kovą su Adelaidės išrinktiniais dėl bilietų, kol galų gale pastarasis, būdamas jaunesnis ir dar mėgėjas šachmatininkas, šią taktinę kovą laimėjo, žinoma, tik laikinai, nes N. Metų baliaus metu užmokėjęs tam pačiam "Tėvui" duobus už Coca Cola bankute ir negavęs gražos, jis ko neapalpo. Nieko nepadarysi revanšas!

ATSPEKITE KODEL kaip kurios Sydnėjaus gražuolės, viena net išrinktoji į rinktinę, nedalyvavo uždarymo iškilmėse? O gi visai paprastai dalykas, mat modernioji plaukų šukuosena, kuri buvo reikalinga balniui, užima net pusę dienos.

VISI ŠYPSOMĖS ir mėgstame matyti kitus šypsantis. Jeigu tai galima būtų laikyti rekordu tai tur būt neapsiriksimė pasakę, kad šypsenos čempionas uždarymo iškilmėse buvo Sydnėjaus šachmatų vadovas, kai jis net du kartus atsiėmė savo ir komandos laimėtą dovaną ir jo veidas švytėjo kaip niekad prieš tai, nors po to teko jį dar linksmesni matyti baliaus metu, užsimant ir užimant kai kurių sydnėjiečių šeimynininkę.

ATSPEKITE KAS BALIAUS metu iš vyrų ir merginų verkė, už tai kad nebuvo išrinkti į bendrą rinktinę? Jeigu nežinote, tai gal geriau ir aš nesakysiu, tik patarsiu jiems per metus daugiau paudirbėti, kad sekančiais metais jau nereikėtų verkėti, o džiaugsmingai gerti šampano taure, sutinkant N. Metus.

REIK SVEIKINTI baliaus organizatorius, kad jie, susitarę su kapela duodavo pusę šokių jaunimui ir pusę senimui, nors buvo labai įdomu stebėti kai per seniai valsus kai kurie jaunuosiai bandydavo "stompinoti", "twistin" ir pan., o per jaunųjų "twistub", moterys jau antrą jaunystę bebaigia ir vyrai su apvaliais pilvukais ir plikėmis viršugalvyje

Redaguoja: Antanas Laukaitis
38 Cheltenham Rd., Croydon, N.S.W. Tel.: UJ 4898

dažnai ir prie savo krepšio, lygtai sviedinys turėtų tiesiai į rankas įkristi, per laisvas žaidimas pradžioje, ką vėliau sunku išlyginti, reikalingas daug kietesnis dengimas ir geresni metymai.

Hobarto Perkūnas, nors viena iš jauniausių komandų, bet

šiais metais kai kam privarė daug baimės. Komandos širdis — Andrikonis turėtų be Petraičio dar ir kitus žaidėjus tvirtiau paruošti, o tada jau tikrai ne Andrikonis, bet visas penketas žais aikštėje ir rezultatai turės būti daug geresni.

JAUNIŲ — Adelaidės Vyties jauniai yra geros rankose ir greitu laiku tikrai nepadarys gėdos savo vyresniesiems kolegoms.

Melbourno jauniai, kurių komandoje yra apie 20, padarė labai gražų įspūdį ir už jų tokių gražų suorganizavimą treneriui ir vadovams priklauso tikrai didelis nuopelnas. Pats žaidimas yra geras, greitai perbėgimai, geros pasuotės ir pan., kas ateityje gali jiems suteikti galimybę ir vėl po ilgų metų parnešti krepšinio laurus į Melbourną.

Geelongo jauniai ir gi parodė gražų susižaidimą, nors jiems dar trūksta pačios komandos susižaidimo, ką jie galės tikrai padaryti, jeigu tik reikiamai padirbės.

Sydnėjaus jauniai, nors aikštėje ir gerai pasirodė, tačiau, jeigu vadovai nepradės rimtai rūpintis nauju prieaugliu, tai kitais metais jau iš šių jaunių tik keli tegalės žaisti. Kovo vadovybė turi visą savo dėmesį atkreipti į jaunių verbavimą, o tam gražių pavyzdžių gali būti kiti klubai, kaip Melbournas ir Adelaide.

Canberros jauniai, ypatingai Labutis pasirodė gražiai ir, reikia tikėtis, kad jie ras didesnės paramos iš vyresniųjų ir kitais metais dar stipriau pasirodys.

MOTERŲ — Adelaidės vytišės, kaip ir vyrai komandiniai pasirodė gražiai ir buvo pranašesnės prieš kitas komandas.

Sydnėjaus Kovo merginos šiais metais, dalyvaudamos nors ir be savo didžiosios ir šiuo metu gerai žaidžiančios Marytės, pasirodė gražiai, tik dar trūksta komandinio susižaidimo, ką dažnai nustelbia individualūs "soliniai" prasižvelimai. Iš moterų kovingumo galėtų ir Kovo vyrai pasimokinti.

Melbourn Varpui trūksta darnesnio susižaidimo. Komandoje turima neblogų žaidėjų, tik, įdėjus daugiau darbo, jas reikėtų daugiau sucementuoti.

Hobarto merginos, savo tarpe turėdamos ir ne lietuvių, žaidė tik draugiškas rungtynes. Tikėkimės, kad ateityje jos sudarys savųjų komandą ir galės dalyvauti pirmenybėse.

Moteryų jaunių komandos pasirodė labai gražiai ir tikėkimės, kad greitoje ateityje jos bus tinkami pakaitai ir ramstis savo klubų moterų komandoms.

A.L.

numatę šį mėcenatą gražiai pagerbti ir apdovanoti.

DEMESIO, DEMESIO, jeigu sportininkų tarpe atsirastų mėgstamųjų gėrimus iš gražių ir, retai sutinkamų, bonkų, tai neužmirškite, kad Sydnėjaus krepšinkininkų tarpe yra graži blondinė, gražių ir keistų bonkų kolekcionierė, kuri visai nesidomėdama kas varduje buvo, renka tuščias bonkas. Ką gali žmogus žinoti, daug kas laimė mėgina per pilnas, kai šiuo atveju ją gal galima būtų atrasti ir tuščiose bonkose!

Tat iki sekančio karto.

RIMAS GAILIUS

EUROPIETIS SPECIALISTAS OPTIKAS

Pritaiko Jūsų akims ir parduoda visų rūšių akinius. Darbo valandos kasdien 9-18 val., šeštad. 9-13 val.

8th Floor, Capitol House, 109 Swanston St., Melb., C.I. (Priešais Melbourne Towa Hall)
Tel. 62-2231

LIETUVIAI AUSTRALIJOJE

MELBOURNE

JŪROS DIENA MELBOURNE

Sausio 18 d. prie Melbourne gražiame Morningtono pajūryje Melbourn Apylinkės Valdybos ir Mažosios Lietuvos Bičiulių iniciatyva buvo surengta antroji Jūros Diena.

Debesuotas dangus gal būtų vieną kitą ir atbaidė nuo kelionės, bet jau ankstyvą rytą pradėjo rinktis šventės dalyviai.

Pačiam pajūryje nenulstantis mūsų dainos ir sporto entuziastas p. L. Baltrūnas pravedė jaunimui sporto žaidimus, o visi turėjo progos pasimaudyti jūroje.

Vėliau visiems susirinkus p.p. Kėsmių sodyboje buvo pravesta iškilmingoji Jūros Dienos dalis.

5 val. p. p. jūros skautams ant pastatyto laivo iškėlus Lietuvos laivyno ir jūros skautų vimpilus, Melbourne apylinkės p-kas p. Peleauskas oficialiai atidarė antrąją Jūros Dieną pasidžiaugdamas, kad ši graži tradicija tapo atgavinta ir pradeda prigyti mūsų tarpe.

Baigdamas savo žodį pakvietė jūros skautininką Vaitkų pravesti šventės programą.

Programos vadovui pakvietus ir jūros skautams pusiau stiebo nuleidus vimpilus buvo pagerbti žuvusieji už Lietuvos pajūrio laisvę, sukilėliai, šauliai, jūreiviai ir jūros skautai.

Paskaitą apie 1923 m. sausio 15 dienos įvykius skaitė Alb. Pocius, kviesdamas jaunimą susipažinti su anų dienų įvykiais ir budėti, kad laisvoji Lietuva keltųsi kaip tvirta jūrinė valstybė su plačiu išėjimu į vakarus prie gintarinės Baltijos krantų.

VASARIO 16-SIOS
MINĖJIMAI

Melbourne Lietuvos Nepriklausomybės minėjimą rengia apylinkės valdyba Vasario 16 d., sekmadienį, tuoj po pamaldų Victoria Str. kino salėje netoli liet. bažnyčios.

Sydnejuje Lietuvos Nepriklausomybės minėjimą rengia Sydney, Bankstown ir Cabramatta apkių valdybos drauge: vasario 15 d. 7 val. vak. Auburn salėje (kur buvo Spaudos Baliaus) iškilmingas aktas su menine programa ir vasario 16 d. pamaldos Lidcombe bažnyčioje 11.30 val.

A.L.B. Latrobe Valley Seniūnija vasario mėn. 14 d. 8 val. vak. Morwellio (Vic.) Town Hall salėje minės Vasario 16-ą dieną.

Po oficialiosios dalies — pobūvis.

Tikimasi gausaus vietos, Salės ir tolimesnių lietuviškų kolonijų tautiečių dalyvavimo.

Rengėjai

DEMESIO!

MELBOURNO IR APYLINKŲ LIETUVIAI!

Melb. Liet. Moterų Soc. Globos D-ja š.m. vasario 8 dieną Lietuvių Klūbo Namuose, 12 FRANCIS GROVE, THORNBURY RUOŠIA

TRADICINI

UŽGAVENIŲ BLYNŲ BALIŲ

ir visus maloniai kviečia dalyvauti. Gros gera continentalinė kapela. Turtingas bufetas ir įvairūs gėrimai pigia kaina.

Įėjimas tik 10 šil.

Pradžią 6 v.v. Pabaiga 11.30 v.v.

M.L.M.S.G. D-ja

DEMESIO!

NUOŠIRDI PADĖKA

Melb. Lietuvių Moterų Soc. Globos D-ja tikrai nuoširdžiai dėkoja savo mieliems rėmėjams — aukotojams.

Poniai M. Bulakienei paaukojusiai £ 25.0.0, poniai A. Undžėnui paaukojusiai £ 4.0.0, poniai J. Klupšienei paaukoj. £ 0.15.0, poniai O. Jakutienei paaukoj. £ 0.10.0

Labai, labai nuoširdus ačiū!

A. Matukevičienė,

M.L.M.S.G.D-jos pirmininkė

REIKALINGA GLOBA

Pavyzdingoje lietuviškoje šeimoje skubiai reikalinga prieglauda dviem berniukams 5 ir 6 metų amžiaus. Atlyginimas pagal sutarimą. Kreiptis: Vincas Šopys, 99 Middle Head Rd., Mosman, NSW.

(Sydney) N.S.W.

ADELAIDE

MIRĖ S. POVILAITIS

Sausio 9 d. mirtis išplėdė sąmoningą ir aktingą lietuvių Simoną Povilaitį, sulaukusį vos 55 metų amžiaus. Gausaus tautiečių būrio palydėtas ir palaidotas Cheltenham kapinėse sausio 11 dieną.

S. Povilaitis atvyko į Australiją 1948 metais. Dvejus metus dirbo Vakarų Australijoje. Po to atvyko į Adelaidę, kur tuoj pat įsijungė į lietuviškąją veiklą, pirmiausiai aktyviai talkininkaudamas "Australijos Lietuviai".

Dvejus metus iš eilės buvo ALB-nės Adelaidės Apylinkės Valdyboje sekretoriaus pareigose. Taip pat buvo išrinktas į Kultūros fondo valdybą. Keletą metų iš eilės buvo išrenkamas į Adelaidės lietuvių bendruomenės revizijos komisiją. Aktyvus lietuvių Namų rėmėjas, ALS-gos ir LVS "Ramovės" narys.

S. Povilaitis buvo nuoširdus pagalbininkas visiems ir visur, kur tik jis galėjo kuo nors padėti.

VIEŠNOS IŠ SYDNEJAUS

Sausio 4 d. Lietuvių Namuose svečiavosi žinomos Sydnejaus Moterų Soc. Globos D-jos veikėjos p. Žygnienė ir p. Osinienė.

Šia proga Adelaidės Moterų Sekcijos narės su viešlomis praleido keletą valandų prie užkandžių stalo. Jaukioj aplinkoj buvo pasidalinta džiaugsmais ir vargais siekiant lietuvių išlaikymo ir socialinės globos srityje.

Pranešimai

PRANEŠIMAS

Mūsų Pastogės Baliaus proga į Melbourną vyksta Krašto Valdybos atstovas — greičiausiai pirmininkas ar vice-kas, kur turės pasitarimus bendruomeniniais ir kultūriniais reikalais.

PRANEŠIMAS

Sydney Lietuvių Moterų Socialinės Globos Draugija kiekvienais metais rengia blynų vakarą vasario mėn., paskutinę savaitę prieš gavėnią.

Šiais metais blynų vakaras įvyks vasario mėn. 8 d., nes Bankstowno salė Dainava tą dieną yra išnuomota privačiam pobūviui.

Moterų draugija, nenorėdama nuvilti svečių, kiekvienais metais skaitlingai apsilankančių, šiais metais tradicinį blynų vakarą rengia vasario mėn. 8 d. — 7 val. vak. Newtowne, Masonic Hall, 38 Station Street.

Salė yra labai arti Newtowno stoties.

S.L.M. Soc. Gl. D-jos Valdyba

BLAIVININKŲ DĖMESIUI

Vasario 2 d., tuoj po liet. pamaldų (1.30 val.) šv. Jono bažnyčios bibliotekos salėje šaukiamas Melb. Liet. Blaivybės Dr-jos susirinkimas. Programoje numatyta paskaita apie rūkymo kenksmingumą, diskusijos, pasikalbėjimai, sumanymai.

Susirinkime kviečiami dalyvauti ir ne nariai, ypač kurie domisi blaivybės ir sveikatos klausimais.

Draugijos Valdyba

PRANEŠIMAS

L.K.K.S.S. Pertho skyrius praneša, kad atsižvelgiant į paskutinio laiku nepalankias skyrų leidžiamų pavienių užsieny kalbas ir atsiliepiamus spaudoje, minėtas skyrius nereaguoja ir neatsako už skyrų nepriklausančius kūrėjus — savanorius.

Pertho kūrėjų-savanorių skyrius nepriklausė ir nepriklauso jokiai kitai organizacijai arba draugijai. Yra Centro valdybos pripažintas legalus kūrėjų-savanorių vienetas, iš ten gauna įstatymus ir jais vadovaujasi.

Visi skyrūs nariai, kūrėjai-savanoriai, esame Nepriklausomos Lietuvos kariuomenės vadovybės įvertinti 1919-21 m., o šiandien, būdami organizuoti įrodėme, kad esame tautiniai susipratę lietuviai.

L.K.K.S.S. Pertho Skyrius.

ALB BANKSTOWN APYLINKĖS VALDYBA VASARIO 1 D. DAINAVOS SALEJE
BANKSTOWNE RENGIA

HAVAJŲ VAKARŲ

Programoje havajietiški šokiai, Havajų princesės rinkimai iš ponių ir panelių tarpo, apsi-rengusių havajietiška ir kt. Puikus orkestras. Visų rūšių gėrimai ir užkandžiai vietoje.

Pradžią 7 val. vakaro.

Atminkite: tai paskutinis šokių vakaras Dainavoje prieš gavėnią.

Įėjimas: suaugusiems — 10 šil., moksleiviams 5 šil.

Užuodę lietuvišką alų svečiai rinkosi tuziniais.

Lynčas (minios teismas, kur minia prasikaltėję patį nuteisia ir jam vietoje įvykdo bausmę) net ir šiais laikais Amerikoje praktikuojamas. 1901 Amerikoje buvo nulinėta 130 žmonių: 105 negrai ir 25 baltieji; 1959 m. buvo nulinėtas vienas žmogus.

Adelaidiškis baletas šokėjas Juozas Janušaitis laimėjo iš daugelio kandidatų E. Borovanskio metinę stipendiją £650 studijuoti baletą Australijos Baletų mokykloje Melbourne. Stipendija paskirta dviem metams.

Atostogų metu Sydnejuje viešėjusi brisbanietė studentė Nijolė Mališauskaitė perėitė trečiadienį iškilmingai atsisveikino su sydnėjieškiais ir grįžo namo. Ta proga pas p.p. Skirkas buvo surengtos šaukos išleistuvės (čia ji atostogų metu ir prisilaikė), kur dalyvavo gausus būrys sydnėjieškio lietuviško jaunimo.

Ateinantį šeštadienį, kaip teko nugirsti, Mūsų Pastogės spaudos baliuje Melbourne dalyvavo ir Mūsų Pastogės redaktorius. Neskaitant baliaus jis turės visą eilę susitikimų su vietos b-nės valdyba, ir atskirais kultūrininkais.

Vasario 8 d. Dainavos salėje Bankstowne įvyksta šaukos Algio Skirkos ir Vidos Dulinskaitės vestuvės, kuriose numatoma gausiai svečių, įvyks vasario 8 d. Dainavos salėje Bankstowne. Laimindama jaunųjų puotą Soc. Globos Mot. D-ja savo metinį blynų balių turėjo perkelti į Newtowną.

Rimas Kazlauskas iš Bass Hill (Sydney) gimnaziją baigė kaip vienas iš geriausių N.S.W. ir gavęs valstybinę stipendiją šiais metais stoja į Sydney universitetą studijuoti chemiją.

"AIDAI" 1964 m. \$500 skiria už grožinę literatūrą: poeziją, novelę, apysakas, romaną ar dramą. Paskutinė data kūriniams įteikti — 1964 m. kovo 1 d.

Ku-ka

NEBE NAUJOKAI

Misijonierius, naujai atvykęs į žmogėdų sritį, teiraujasi pas čia buvį:

— Ar jūs ką nors patyrėte iš tikėjimo dalykų?

— Taip, mes skoni truputį pažinome, kai valgėm čia anksčiau buvusį misijonierių...

KEISTI GYVIAI

Žmonės jūroje ir jos pakrantėse randa pilkus, nemalonus žemės kvapo "jūros vaško" — ambros — gabalus. Iš pažiūros ši medžiaga nedaro jokio įspūdžio, bet, pridėjus šiek tiek jos į parfumerijos dirbinius, buvo gautas nelauktas efektas. Kvapalų, įtrinamųjų tepalų, aromatinių balzamų kvapas ambros dėka tampa labai pastovus. Norsinaitė, suvilgyta tokiais kvapalais, išlaiko kvapą ištisais metais. Neįtikėtina šios keistos medžiagos kilmė aiškino gamtininkai.

Tačiau anksčiau už juos šį klausimą išsprendė japonų žvejai. Jie nustatė, kad ambra susidaro mažojo kašaloto žarnyne. Dabar irgi laikoma, kad ambra susidaro kašalotų (ir ne tik mažųjų) žarnyne, chemiškai pakitus raginėm kalmarų ir aštuonkojų, kuriais kašalotai minta, da-lims.

1838 m. į žymaus prancūzų gamtininko Blenvilio rankas pateko keletas mažųjų kašalotų, aptiktų Prancūzijos Atlanto pakrantėje. Atoslūgio metu jie neat-sargiai priplaukė arti kranto ir "pateko ant seklumos". Blenvilis pirmasis moksliai aprašė šiuos gyvūnus.

Jis pažymėjo, kad mažasis kašalotas yra juodos spalvos su

baltais "pagražinimais" papildė-je ir pažiaunėje. Tai buvo minia-tūrinė didžiojo kašaloto kopija: jis tebuvo 4 m. ilgio. Vadinas, mažesnis už savo didžiojo brolio naujagimį.

Mažoji brolio "kaktoje", kaip ir didžiojo, yra riebalų pripildyti ir sausgyslėmis sustvirtinti spermaciniai maišeliai. Tai savos rūšies hidraulinis amortizatorius, suminkštinantis vandens slėgimą į smegenis, banginiui keliaujant vandenyno gelmėmis. Keliių šimtų metrų gilumoje kašalotas medžioja kalmarus ir aštuonkojus. Grobį jis griebia dantimis, kurie auga tik apatiniam jo žandikaulyje.

Mažieji kašalotai veisiasi tropiniuose Indijos, Ramiojo ir Atlanto vandenynų vandenys. Bet neretai jie nuplaukia ir toli į šiaurę bei pietus. Jų rasta ties Japonijos, Kalifornijos, Olandijos, Tasmanijos krantais. Bet tai buvo žuvę kašalotai — "užplaukę ant seklumos". Dar nė vienas gamtininkas nematė jūroje gyvo mažojo kašaloto.

Štai ir viskas apie šiuos gyvūnus. Nedaug mūsų žinios apie juos praturtėjo per 120 metų, kurie praslinko nuo jų atradimo.

(E.L.)

MŪSŲ PASTOGĖ

AUSTRALIJS LIET. BENDRUOMENES SAVAITRASTIS

AUSTRALIAN - LITHUANIAN WEEKLY — "OUR HAVEN"

LEIDEJAS: AUSTRALIJS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS

KRAŠTO VALDYBA.

Redaktorius: Vincas Kazokas, 13 Percy St., Bankstown, N.S.W.

Tel.: 70-8395.

Redakcija rankraščius taisto ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumerata: metams £ 4.0.0, pusei metų — £ 2.0.0, trims mėnesiams £ 1.0.0. N. Zelandijoje ir Anglijoje kaina ta pati. Kituose kraštuose metams £ 5.0.0.

Prenumerata adresuojama: MŪSŲ PASTOGĖ, Box 4558, G.P.O., Sydney, N.S.W. Administracijos tel.: 649-9062.

Skelbimai: 1 colis per 1 skiltį 12/-, bendruomeniniai — 10/-.

Už skelbimų turinį neatsakoma.

Printed by Mintis Pty. Ltd., 417 Burwood Rd., Belmore, Sydney, tel. 75 7094, for the Publisher: Australian-Lithuanian Community, P.O. Box 4558, G.P.O., Sydney, N.S.W.

Valdyba